

Het moordadich stuck van Balthasar Gerards, begaen aen den doorluchtighen prince van Oraingnen. 1584

<https://hdl.handle.net/1874/36111>

HET
MOORDADICH STVCK
VAN
Balthasar Gerards, begaenaen den
Doorluchtighen Prince van
Oraingnen. 1584.

Tragedische wijze in Dichte ghestelt / dooz
IACOB DVYM.

GHEDRVCKT TOT LEYDEN,
By Henrick Lodowijsoon van Haestens/
Int jaer 1606.

Aen den Doorluchtigen Hoog-

Geboren Prince, Graeff Henrick-Frederick van Nassau,
Overste over de Ruyterijen der Moghende Heeren Sta-
ten der Vereenichde Nederlanden.

Also den ouden ende ingeboren haed van
die van Spaignen meer en meer ontste-
ken, en grooter gevordē is, soo is hy son-
der twijfel ooc te meer ontsteken teghen
die Princen ende Heeren, de welcke als
Voorstanders van dese onse bedroefde
Nederlanden, de beschuttinghe en de ver-

lossinge der seluer beberticht hebben: Onder dese is de voornaem-
ste ende meeste ghevveest de Prince van Oraingen, saligher en
Hooghloflijcker memorien wvve Excellentie Heer Vader, te-
ghen den welcken zijn de spaignaerts, haren raed, ende hare
Inquisitie, niet alleen met eenen haed, maer ooc met eenen sonder-
linghen bloed-dorst ontsteken ghevveest, alst wel heeft gheble-
ken: want naer dat syetlycke jaeren den seluen Prince met
wapenen, met verraderijen, ende allenghesochte middelen,
niet en hebben connen ouervvinnen, isten laetsten onder haer
goet ghevonden dat den Coninck van Spaignen als gheenem
anderen raed wetende den voornoemden Prince met namen
Guillelmus van Nassouvvē soude inden Ban doen, ende als
een veld-boēn allen Grijp-voghels soude ten bestengheren, be-
A ij lovende

lovende een uytnemende somme ghelts aen den ghenen die sulcke
een Tyrnische, jaer meer als Barbarische moord aenden Voorſz
Heere Prince souden begaen hebben, toefegghende noch daer en
bouen groote titelen van Edeldom aen den ghenen die de moord
soude doen, O onversadelijcken bloed-dorst, vvaer aen dat vvel
te sien vvas, vvat bert dat sy de arme bedroefde Landen vwaren
toedraghende, ende hoe sy met voorraet dachtē, als sy den Her-
der oft het Hooft vvech hadden, dat sy als dan met ons souden
omgaen als dē VV olff doet met de verlatene schapen, dan dien
Almachtigen God die een beerſſcher is bouen alle de Tyrannen,
en heeft ons daer om niet verloren ghelaten, alift dat sy haer
vvreethedyd ende moordadicheyd in als soo veel hebbē te vve-
ghe gebracht alift haer is mogelijk gevveest. Sy hebben den voor-
noemden Prince eerst tot Antwerpen door eenē Ainnastro, die
den ban door sijnen Dienaer dede te vverck stellen, moordade-
lijck door sijnen hals ende kaken gheschoten, den vvelcken den
goeden God soo vvonderbaerlijck noch dat mael ghespaert heeft,
soo dat hy van dienscheut noch is gheresen gevveest, maer daer
met haren bloed-dorst noch niet versadicht zijnde, hebbē eynt-
lijck int jaer 1584, eenen God-vergetende Borgoinnon, met
name Balthasar Gerards gevonden, die niet gerust en heeft voer
dat hy den voornoemden Heere Prince moordadelijck in sijn
eyghen Sale doorschoten heeft: O eerloos vverck vandē Coninc
van Spaingnen begaen, die desen die hem so lange een trou Prin-
ce vvas gevveest, en die dese sijn Nederlanden geeren in alle
rust met vvrjheyd der consciētien ende onderhoudinghe haren

privilegien hadde ghesien, nu heeft door eenen moordenaer doen
 om-bringhen, jae heeft hem grooten rijckdom en titelen van
 Edeldom beloofst, maer den Spaenschen Raed en wist niet
 t' overlegghen, dat daer noch soo veel jonghe Princen vanden
 huysse van Nassauwen souden zijn die sulcke ongehoorde grou-
 lijcke moord tot hare letste druppel bloets souden vvreken, ende
 also dit is gebeurt wve Excellentie tot Delft noch inde vriegh
 liggende, heb ick goet ghevonden dese in Dicht ghestelde Tra-
 gedie wve Excel. toe te eyghenen, niet wvüf selende wve Ex.
 soo t alreede ghenoech heeft ghebleken, is bereyd om dese moord
 aen den Heere Prince voorsz begaen tot den uystersten te vvre-
 ken, ende Spaignaerden den rechten loon die sy wvel hebben
 verdient te gheven. Biddende dat wve Excel. dese mijnen ar-
 beyd ghelieve in danck te nemen van my goetwvillighen Dienaer
 soo van wve Excel. als van allen de Princen vanden huysse
 van Nassauwen, dat kenene God die wve Excell. voorspoe-
 dich wvil laten voortvaren inde vvrake der voorsz moord, ende
 inde bescherminghe deser onse bedroefde Nederlanden.

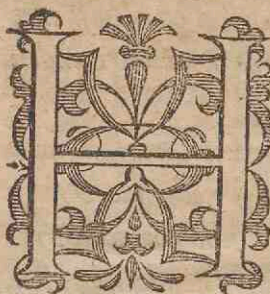
Ut Leyden desen eersten Januarij, 1606.

wvver Excellencie onderdanighe en
 goetwvillighe Dienaer:

IACOB DVYM.

A iij Tot

Tot den Leser.

Ier sal u goetvullighe Leser voor ghestelt worden het leelijck ende moordadich stuck van Balthasar Gerards begaen aen den persoon vanden Prince van Oraingnen, het welck over sommighe jaeren is in den Latine ghesteld gheveest by den Hoogh Vermaerde Professoor ende Poët Daniel Hensio, in synen Auriaco: Die het selfde seer fray ghevonden ende met veel schoone Poetische spreucken verciert heeft, des en begheren wy die sonderlinghe eer die hem toecomt gheensins te verminderen, maer alsoo onse Nederduytsche sprake soo veel wijdloopighe spreucken niet verdragen en mach, ende dat die selvighe niet bequamelijck en konn van woorde tot woorde over gheset worden, soo hebben wy hem ter eeren nochtans den selven Auriacum ghevolgt, ende sommighe Personagien ghevoechelick naer onsen sin verandert. Ende soo yemand naemaels begeerde dees onse Tragedie den volcke speelwijs voor te stellen, sal het Tanneel, Raduys, oft Speelwagen maken van redelijcke groote, ende tselfde Tanneel eerst bekleeden naer oude ghewoonte, ende maken naer dat de Prince is gheschoten, dat daer neer vallen eenighe swarte lakenen, daer met dat het heel Tanneel met swart mach behanghen zijn. Op deen zijde van t Tanneel staet het Hoff van Spaingnen: daer nyt comen, Spaenschen raed, Inquisitie, Bloed-dorst, Heymelijcken haet, ende Balthasar Gerards. Ende op dander zijde moet staen, het Hoff van Oraingnen, daer nyt comen: Mij Heer de Prince, Princeesse, Gravin van Swartzenburch, de Mimme, den Hooffmeester, Capiteyns, Wacht, ende Hellebardiers, int midden moeten nyt comen de ghevluchte Brabanders ende Vlaminghen, de Steden ende Ghemeynte van Hollanders, ende de Vrijheyd des Lands met Graeff Mauritz. De Prince, Princeesse, ende alle notabele Personagien moeten sijn ghecleed seer ciertijck naer den eysch, Inquisitie moet ghecleed sijn als eenen Iesuijt, met eenen witten over rock, hebbende een roede in haer hand: den Bloed-dorst moet leelijck, ende in bloedighe kleeren ghekleed sijn, hebbende in d' een hand een bebloed swaerde, ende in d' ander eenen Kelck vol bloeds: Spaenschen raed, als e n
spaensche

Spaensch Raeds-beer, *Heymelycken haet cock als een Raeds-beer, maer*
onder den langhen mantel oft tabbaert ghewapent: de Vrijheyd des Lands
ghelyck oft sy naecht waer, hebbende eenen schent int hert van eenen pyl,
sy moet hebben lanck gheel bayr, eenen op gheslaeghen Hoed op haer
hoofst, met pluymen oraege, blanck, en blen, in haer hand hebbende eenen
Capiteyns spriet. Naer dat den Prins gheschoten is sal men hem int lef
op een Tafel legghen, daer den rou ende de beclaghers sullen rond om
staen. De reste sal hem wel vinden nyt het ghens op de kanten ghereco-
kent staet.

Personagen oft mens-
schē, die in dit spel
ghebruycket vvor-
den.

Den Prins van Oranien.
Overicbeyd, }
Edel-lieden, } Gevluchte Vlamingen.
Ghemeynte, }
Inquisitie.
Spaenschen raed.
Bloed-dorst.
Lorvissa, Princeesse.
De Minne.
De Coopman, }
Ghemeynte, } Gevluchte Brabāders.
Baltasar Gerards.
Den Hoofmeester.
De Steden, }
Ghemeynte, } Hollanders.
Heymelijken haed.
Gravin van Zwartzenburch.
Hopman vander VVacht.
Eenen Rith-meeſter.
De Vrijbeyd des Lands.
Graeff Mauritz.

Voor-reden oft Prologhe,

by den Dichtstelder.

DEn oudē Spaenschen haet in s'Koninck Raed gesetē
Heeft wijd en breed, veel list en schackheyt overdocht,
Om dees Neerlanden (daer sy waren op verbeterē)
Tot schand' te brengen haest, jae hebben haer ghesocht
Heel onder Spaensche jock te houden, en ghebrochte
d'Inquisici int Land, d'welck menich deed' onstellen,
Ten was haer niet ghenoech het quaet d'welck had ghebwocht
Het Keyserlijck Placaet, om Godes volck te quellen,
De Cardinael Granvel, met veel des Paus ghesellen,
Die to onden over al, den wreeden quaden aert:
Die hem voor haren Bel niet en woud' neder vellen,
Word met een wreede dood aen lijf en goet beswaert.
Tghemeynt, jae Heeren t'sants, elck een wort seer vervaert,
Met goedheyt sochten sy dit alles voort te comen,
Sy hebben stil, en dier gheveest by een vergaert,
En aen de Gouvernant, haer ioewlucht al ghenomen,
Versoeting' des Placaets versocht, tot ir oost der vromen,
Maer wat sy baden, t'was noch ter tijd al om niet,
De waerheyd bersten uyt, t'licht brack door sonder schromen.
Des volchden daer seer haest cruys, lyden, en verdriet,
Den spaenschen Raed was blij, dat dit dus was gheschiet.
Sy namen oorsaeck nu, om het Land te bederven,
Van Berghen de Marquis, en Montingni gaen siet
In Spaengnen, om troost van den Coninck te verwerpen:
Maer neen, sy moesten beyd' den dood om sulcx daer sterven.
Graeff Egmond, Hoorne oock, die worden aenghetast,
Den Prins gheloofden sy niet, t'swaert moest haer door kerven:
t'Ghemeynte dat quam hier door over al in last.
Duck Dalf bestierdent al, by was den wreeden gast:
Met Spaengnaerts en veel snoo gheboefien uytghelesen,
De Oraengnisschen Prins, om niet te zyn verrast,
Verlaet het Land, en vlied het moest doen soo wel wesen,

B

Het

Het hanghen, branden oock, jae moord is opgekerefen,
De Privilegen, was het Land al gheheel quijt,
Daer en was gheen raed, ten was niet te ghevesen,
Als den Nassonschen Prins den vyand tot groot spijt:
Quam tweemael cloeck met volck, en bood den Spaengnaert strijt,
Maer wat wast? Duck Dalf die cost hem te lang verduren,
In Holland quam den Prins, hy weerden hem met vlijt,
Soo dat men hem achtbien jaer desen Crijch sagh wuren,
En menich spaengnaert wreede, moest met de dood besuren,
Den Coninck beclaeght sulcx seer, hem verdroot de schand,
Vercondicht eenen Ban om den Prins te doen truren:
Verwinnen cost hy hem niet, noch doen gaen nyt 't Land,
Een Borgingn on int lest, neemt de saeck by der hand,
Den spaenschen Raed, en haet, zijn die het stuck voort-drijven,
De Prins die soo vroom stelt sijn edel bloed te pand:
Die siemen deerlijck nu vermoorden en ontlijven,
Die noyt verwonnen was, moest soo door een moord blijven:
Een groote schand' en smaed' voor thuyt van Oostenryck,
Door sijn dood meynden t' spaens jock by 't Volck te verstyven.
Maer haer voornemen acht God al veel min dan slyck,
En sulcke wreede daed is gants afgrijselijck,
Hoe dat is toeghegaen, sal u dit spel wel leeren,
En hoe't de Heer al kan voor't Land ten besten keeren.

4

Vande eerste Gheschiedenis, de eerste uytcomst.

Den Prins van Oraengnien alleen.

DE goede God die d' Aerd' en hemel oock regeert,
die allen saken recht, naer sijn begeerte keert,
die elck het leven gheeft, en ygelick stelt vvetten,
die oock den donckeren nacht so haest can over setten,
den held'ren claren dagh, vveer doet schoon comen aen,
die in sijn gheveld heeft de clare Son en Maen,
die al de vvreede boos, brengt daghelicx ter schanden:
Iae aller menschen hert heeft altiit in sijn handen,
der vromen Princen sin, al meest tot deughden stiert,
Hy ist die ons huys, en ons afcomst heeft verciert,
Met so veel Princen goet, vroom van hert en ghemoed,
Iae van Vorstliicken stam, van Keyserliicken bloede:
Sy hebben claer betoont den Princelicken aert,
Sy hebben haer Ghemeynt met trou en liefd' bevvaert:
Sulcx hoop ick en sal oock aen my gants niet ghebreken:
Miin hert en mach van gheen Tyrannen hooren spreken,
Den Spaenschen Coninck heeft daerom op my den haer,
Al dathy my vvenscht is het alder meeste quaet,
Tgheen ick niet heb verdient, al staet hy naer miin leven,
Al miin voorfaten goet, als Princen seer verheven,
En hebben d' Oostrijcx huys, sulcx gheen sins niet betoont,
De vergelding' is cleyn, t'vword qualick ons gheloont,
Om dat ick t' Nederland van quaet soeck te bevrijden,
Om dat miin ghemoed, gheen tyranni can gheliiden,
Is oorfaeck dat sy nu den ouden quaden grond

Hier laten blijcken fel, die sy tot aller stōnd
Noch draghen om het Land, van vrijheyd te berooven,
Veel liever vvilden sy t' Cardinaels raed ghelooven,
Dan het vertoonen cloeck, van so veel Princen goet:
Als ick daer noch om denck, t' hert my versuchten moet:
Dat sulck een trou verfoeck gants niet en mochte helpen.
Den fellen Bloetdorft groot, die soecken sy te stelpen,
En d' Inquisici boos, vvord daer ghebrocht int Land:
Van Berghen de Marquis, nam de saeck by der hand,
Met miin Heer Montingni, haer daet die vvas cloecmoedich,
Naer Spaengnen trocken sy, om aldaer seer oodmoedich
Den Coninck heel int lang t' ontfluyten haren boeck,
Sy baden voor het Land, ghenaed' vvas haer verfoeck:
Dat hem beliefden doch, de vvreede svvaer Placaten
Wat te versoeten, en in meerder vriiheyd laten:
die daeg' licx vvorden scharp vervolght om haer gheloof,
Den Coninck en vvoud niet, hy gheliet hem heel doof:
Iae hy deed' tegens recht, de Heeren beyd' ontlijven,
Doen saghmen terstont claer den Spaenschen haet verstijvē,
Duck dalf die vvorden haest met eenen Spaenschen hoop
Int Land gheschickt, elck een hem maecte op den loop,
die t' Land vvou voorstaē yet, moest sonder verdrach vluchtē
Iae menich Edelman, en burgher moesten suchen,
En buyghen onder t' svvaert, al sonder schuld den hals,
Stond in de macht al, van den bloed- Raed boos en vals:
Ick ontvlood oock seer haest, ick vreesden haer handen,, fel,
Graeff Egmond, Horen oock die raecten in banden,, fel:
En vvorden sonder recht vervvesen haest ter dood,
Miin Soon vvort vvech gevuert, ons huys vā haef ontblood,
De Privilegen s' Lands, die vvaren al benomen,
Och Nederland, vvaer toe vvaert ghy alsdoen ghecomen!
Ghy hebt den Spaenschen aert doen ter tijd vvcl gheproeft,
En

6
En den bloetdorft had u vervaerliick vvel bedroeft.
Al vvas dat ghy raed socht, t' vvas meer dan recht en reden.
Ick vvas van elcken een versocht en seer ghebeden:
Om dat ick vvreeken soud' t'Spaens hert dat ick vvel kin,
Ick vvas daer toe ghesint, mits miin ghemoet en sin,
In als te vvreeken socht, den haet die sy my draghen,
En oock haer vvreede daed, die seer vvas te beclaghen:
Ghebeden vvorden ick, tot onder stand versocht,
Ick dede haest int Land met Crijchsvolck eenen tocht,
Maer met seer cleyn profijt, vvel tot ons groot leedvvesen,
Den thienden penninck svvaer, is haestich op gheresen,
Die sy met groot ghevvelde, en cracht stelden int vverck,
t'Ghemeynt deed' vvel sijn best, hy vvord ghevveygert sterck
En tusschen beyd' vvord den Briel van ons volck ghecregen,
En Vlissing' oock deed' vvel sijn best, in als ter deggen:
Iae gheheel Holland, vvierp van hem het Spaensche jock,
Al dat Spaens vvas ghesint, dat keerden haest den rock,
Ick vvas met grooten vlijd van alle man ontboden,
Naer Holland quamen meest, die vvaren vvech ghevloten.
Duck dalf die vertreckt haest, Don Loys die sterft saen:
Des heeft schier het gheheel Land d'oogen op ghedaen,
Men sagh het Godliick vvoord van seer veel volcx invuren,
d'Invvoonders des Lands meest, die hebben t'allen uren,
Haer reghen den Spaengiaert seer vromelick ghestelt,
En sochten haer te doen vertrecken met ghevvelde:
Maer vvilden nochtans niet van haren Coninck vvijken,
En dat nood vvaer ons trou soud' oock noch claerlick blijckē,
VWant ons hoop vvas altiit dat Coninck Philips int leest,
Hem laten raden soud', en schicken als ten best:
En om de vvelvaert sijns erf-vaderlands soud' dincken,
Maer tvvas seer verr' van daer, hy socht haer heel te crincken,
De privilegen, ecr, goet, bloed, tvvas al verbeurt,

Gheen begeert vvord tot peys, maer vvel bedroch ghespeurt,
Hartneckich, loos in als, is sijnen Raed bevonden:
Dvvelck oorfaeck vvwas dat t' Land aen ander Princen sonden,
En sochten haer van t' Spaens jock eens te maken quijt,
Dit is nu al miin schult, hier af heb ick t' vervijjt:
Dan ick beroep my sterck op God en alle menschen,
De Coninck soud' op trou ghenomen hebben acht,
En den eedt die hy (t Land ghesvvoren had, betracht:
Den Spaenschen Raed die ons vvwas teghen, laten varen,
Maer liever vvilde hy sijn Rijcken al besvvaren,
Dan hy niet soecken soud' ons schaed', en groot bederf:
Tis hem seer vvel vertoont, ghevvaershout menich vverf,
Maer hy vvilt claer alijt by sijn voornemen blijen:
En al sijn gramschap groot op my te laten drijven.
Op my heeft hy den haer, alst bliickt by sijnen ban,
En hy meynt als hy my vvech had, dat hy alsdan
Al sijnen hooghmoet groot vvel comen sou te boven,
Met vvapenscan hy niet, daer ick God om moet loven:
Nu soeckt hy my met list, jae met een valsche moort,
Te brenghen om den hals, tfy dat hy sulcx stelt voort,
Van moordenaers maect hy nu Heeren, Edel lieden,
Vvaer sagh ter vvereld mensch oyt booser stuck gheschiede,
En dit is al te doen, om mijn ontschuldich bloed,
Is dit een Coninex hert, oft ist een Crijchs ghemoed,
Vvradeliick meynt hy my met moort om te bringhen,
God sy sulcx nu gheclaeght, die my so sonderlinghen
Heeft tot Antvverpen so gheschoten zijnd, bevvaert,
A I N N A S T R O vvraecht de daed, door sijnen Iudas aert,
God vveet vvat ick als doen door den scheut heb gheleden:
Maer vvaert daer met gedaen, en vvaer ick voorts met vrede,
Maer neen ick voorvvaer niet, sy blijen even heet,
Door haren valschen Ban, t' moordadich valsch bescheet,

8
Maer ick hoop aen den Heer, tſal haer eer lang berouven
Nochrans hoe dat is, ick en derf my niet betrouven
In ſtad Antwerpen, of daer ſo veel volcx verkeert:
AINNASTROS boofſe daed heeft my den ſchrick vermeer,
Des hoop ick hier met al s' Lands Staten raed te ſchaffen,
Dat vvy den Spaengnaert noch eer yet lang ſullen ſtraffen,
En al ſijn boof heyd groot vervvinnen met ons deugt:
Och mocht ick t'heel Land in ruſt ſien, dat vvaer een vreugt,
Ick hoop met Gods hulp, noch in vriihey t' Land te ſetten,
En dat ſy ſullen in als volghen Godes vvetten.

Vande eerſte Gheſchiedenis, de tweede uytcomſt.

Deel ghevluſchte Blaminghen ende onder haer:

Overicheyd, Edel-lieden, t' Ghemeyn volck.

Overicheyd.

O Heer der Heeren goet, getrouve god Almachtich,
t'Zijn onſe fondē boos, die oorſaeczijn vvarachtich,
Dat vvy uyt Vlaender-land nu moeten vvijken heel,
Dat rijke Graeffſchap fray, dat overſchoon prieel:
Ons, en haer ſtraft de Heer, om onſe ſnoo misdaden,
men ſiet daer nu gods vvoord gheheel en al verſinaden:
Die daer eerſt vyerich toe heel vwaren vvel gheſint,
Zijn nu voorvvaer een deel ghevworden ſiende blint:
Mits ſy het Spaenſche jock ſoo hebben gaen aenvaerden,
En ſeo verlaten haeft Gods vvoord ſo hoogh van vvaerden.

Edel-

Edel-lieden.

Och vvy verlaten u, o edel schoon Landou,
Vvaer deur ons hert verflout, en ontsinckt ons van rou,
Hoe vveekdich hebben vvy tot nu in u gheseten,
Iae vander vviieghe af, al onsen tijd versleten,
In veel ghenuchten soet, en onses herten lust,
VVy hebben van ghemoed in u gheleest, met rust:
In vwapens, peerden schoon, vvas daegh' liicx ons behagen,
Al d'Land deur gingen vvy met honden lustich jaghen:
Des is het scheidt uyt u, al te groote pijn,
Maer alst God so beliest, so moet sulcx nu vvel ziin.

Gheme ynte.

O Vlaemsche Steden schoon, vvy moeten u verlaten,
Voortijden vvy in u, in groote neering' saten,
vvy vvonnen heerliick en vvel al ons daegh' liicx brood,
So menich hand- vverck fray, hielp ons uyt onsen nood,
Iae eenen cleynen stoot, en mocht ons niet hinderen:
Met vreugden leefdent al, vvy, ons vvijs, en kinderen,
Door r' nerstich vvercken cloeck, is menich vworden rijck.
VVat isser frayen vond, en vverck noyt desgheliick
In u ghevvracht, jae oock ghevveven en ghesponnen.
Gods vword' is d'oorfaeck meest, dat vvy niet blijven connē.

Overiche yd.

Invoonders onses Lands, vvy segghen u voorvvaer,
de leughens sult ghy nu vveer hooren openbaer:
In plaets van vvaerheyt clær, die u daer vvas vercondicht,
Och siet vvat een boos vverck, hoe dat ghy u besondicht:
die daer lichtvaerdich blijft, elck een zijt ghy tot spot,
Ghy verlaet Godes vvoord, ghy verlaet sijn ghebot,
Ghy cond nochtans vvel, voor alsulcken Afgod vluchten,
Maer die daer blijven uyt nood, en om Gods vvoord suchten
Becla-

10
Beclaghen vvy vvel seer, elck bidt uyt hertzen grond
Dat god haer troosten vvil, nu en tot aller stond.

Edel-lieden.

O Vlaenderland vvat is u eer yet lang nakende,
In plaets van vrijheyd sult ghy dvanck zijn smakende,
En u vven vyand sal u altijt zijn ontrent,
En u noch boven al o edel stad van Gent,
VVat sult ghy liiden noch, vvat sult ghy moeten horen:
u vrienden zijn verjaegt, ghy hebt te veel verloren.
Gheluckich zijn sy al die u verlaten eest,
VVant ghy nu vvonen sult met die u haten meest.
In vrijheyd fullen vvy zijn inden naem des Heeren,
En ghy sult nu in plaets van Vlaems, Spaens moeten leeren.

Ghemeynte.

O aerbeyds lieden al, die allen d'Land door vvoond,
V neering' verliest ghy, den Coopman die u loond
Sal uyt de Landen gaen, jae hier en daer vertrecken,
VVy vveten god sal ons vvel neering' vveer vervecken,
Hier in dit Holland schoon, jae al vvaert over al:
Groot jammer ist dat t' volck so verstroyt vworden sal:
En dat de const sal zijn gheleert van alle menschen,
O Vlacndren ghy verliest, daer ghy om pleegt te vvenschen,
Dats neering', en vvelvaert, die daer helpt groot en cleyn,
Och dat ghy alleen had, vword over al ghemeyn.

Overiche yd.

VVy scheyden nu uyt u, mits ghy ons so veracht hebt,
En meer naer ziel verlies, dan d'eevich goet ghetracht hebt,
Ghy versmaed nu de gheen die vwaren u vven troost:
Het vverek volck veracht ghy nu in den tijd des oost,
T'vword van u noch beclaegt, eer jaeren veel, of maenden.
Adieu schoon Vlaenderland, vvy zijn nu uyt u gaenden,

In vrijheyd leven vvy, en ghy in groot bedvvanck,
Dat vvy gaen is misschien, voor al ons leven lanck,
Dat vvy nu scheyden doet ons aen veel bitter treufen,
Maer alst God belieft, t' moet in sijnen naem ghebeuren.

Edel-lieden.

O Vlaendren goet en schoon, O over soete lochten,
O West-quartier, daer de Cooplieden van als brochten,
O edel Land het schoonst dat de Son oyt bescheen,
Och vvy verlaten u, maer met seer groot gevveen:
vvy dencken voor altiit ist claer dat vvy nu scheyden,
Ons uytcomst sullen vvy in een vreemd land verbeyden,
O Adel s' Lands vaert vvel, Broers, Susters en Cofijns,
Het lichaem scheyd van u, maer t' hert blijft vol gepijns,
Maer alst so vvesen moet, salt in Gods naem geschieden,
Ons dunckt dat zalich is, om Godes vvoord te vlieden.

Ghemeynste.

Vvy die daer hebben in sulck Land in rust gheseten,
vvy die niet hebben van gebreck oft nood ghevveten,
Die moeten nu elck een als ballinck sijn verjaecht
Tis onser sonden schuld, vvy vvorden recht gheplaecht:
Gheen vvonder en ist, dat vvy in een vreemd Land dolen,
Ons Ouders, Vrienden oock, blijft t'famen God bevolen:
vvy gaen naer Holland, en naer Zeeland vvel gheruft,
Door ons handvverck vverd meest al onsen nood ghebluft,
vvy sullen godes lof nu noch nimmermeer helen
Hy is doch onsen troost, oft vvy bly ziin oft quelen.

12

Vande tweede Gheschiedenis, de eerste uytcomst.

Inquisitie, Spaenschen Raed, Bloed-dorst.

Inquisitie.

Wie sal ick mijn groot leet, en miinen hertsvveer clagē
vvie sal my miinen druck oft den last helpen dragen,
Die ick vvel liide zvvaer, ick leef in groot verdriet,
vvar ick nu loop, oft draef, en helpt het my al niet?
Laet ghy my nu beschaemt, die my eens pleegt te slaen by?
Een isser alleen, van hem vvordet aen ghedaen my,
Is ons gheloof nu uyt, helpt niet cracht en ghevveld,
Soeckt doch nu alle raed, en spaert geen list, noch gheld,
Ick kan de vverelt al schier straffen en bedvvinghen,
Heel Spaengnen moet voorvvaer vvel naer miin pijpe singē
Italien houd' ick oock onder miin svvaer jock,
Dit Neerland had ick oock seer geeren aenden block,
Maer een alleen is daer, diet al t' faem can bederven,
Och ginckt naer miinen sin, hy sou haest de dood sterven,
Ick kant niet lijden meer, t' gheen dat hy my aendoet,
Hy maeckt my schier heel dol, hy maeckt my schier vervvoet
Och mocht ick in sijn bloed, miin handē doch eens vvasschē
Och kond ick hem doch eens naer miinen sin verrasschen,
Ick vvaer ghenefen haest, van dees miin groote smert,
O VVillem van Nassou, och ghy breeckt my miin hert,
Ghy doet ons allen hier in veel benoutheyt leven,
Maer ick hoop u haest eens al uvven loon te gheven.

Cij Spaen-

Spaenschen Raed.

Och hoe mistroostich heel ben ick nu t'eynden raet,
Sleeds overdenck ick by my selven vroeg en laet,
Hoe dit Nassoufche zaet, heel en al te vernielen:
Ten baer niet tvvaer seer goet dat vvy niet op en hielen,
Tot dat eens desen Prins ghepiinicht vvaer ter dood,
O Spaenschen Coninck kond ghy niet met u macht groot,
Nu eenen Prinsint veld, int strijden overvvinnen:
Och my dunckt nu vvel neen, ick moet recht uyt bekinnen,
Des moeten vvy hem selfseens vallen cloeck aen boort,
En brenghen hem ter dood, met bedroch, list oft moort,
Vvaer hy slechts om den hals, ons soud' veel vreuchden
naken.

Inquisitie.

O Spaenschen Raed vvat hebt ghy voor, ontdekt u saken,
Vvy ziinder tvvee die seer vreemd schiinen van bedrijf,
vvy hebben so veel volcx al om ghebracht om't lijf,
vvy ziin doch die den Crijch en veel quaets connē brouvve.

Spaenschen Raed.

Och daer ghy in svvang ziit, daer ben ick claer behouvvē,
vvel hondert duysent ziin door ons ghebracht om hals.

Inquisitie.

O Spaenschen Raed deur u voortstel seer loos en vals,
Ben ick by Heeren veel ghevveest in grooter vvaerden,
Maer ick beclaeg dat dit Land my niet vvilt aenvaerden,
Een is daer alleen, die my breeckt miin hert, en sin,
Tis ons bederf, ons pest, jae tis een Coppe-spin,
vvant al sijn fenijn is voor ons quaet om verdragen.

Spaenschen Raed.

VWie hevet u gbedaen, vvilt my sulcx recht uyt claghen,
Ick

14
Ick sal u helpen doch, ist anders in mijn macht.

Inquisitie,

Och desen Prince van Oraingnen hoogh gheacht,
Die t'onder heeft ghebracht t'voornemen van duck Dalven.

Spaenschen Raed.

Vvy dachten deur hem vvel ons vvonden haest te salven,
Maer de Prins die heeft ons sulcx altemael misset,
Veel ander Heeren kreech ick aerdich fray int net:
Die daer haer Vaderland meest hielpen heel verraden,
Met alles vveet ick vvech maer ben alleen beladen,
Hoe dat vvy teghen hem noch sullen legghen aen,
Vvaer blijft nu den bloetdorst daer vvy met ommegaen,
Die't ons al doet bestaen, met vvorghen, moord en branden.

Bloed-dorst.

Ba, ba, ick com' u by, en vreesst doch voor gheen schanden,
Ick sal u helpen, in nood com' ick u ontrent,
Door uvven raed heb ickt doch over al gheschent:
Veel duysent volcx heb ick haer leven hier benomen,
Mijn borsten ziin noch vol van al het bloed der vromen,
Die door u beyder raed, t'bloed hebben hier ghestort:
Daer ghy doch beyde vvoont, moet uvven vyand vort,
Ick uvven bloetdorst vveet die vvel om hals te bringhen,
Door d'Inquisici meest. die kant so sonderlinghen,
Met eenen quaden grond, en eenen valschen schijn,
Al die de vvaerheyt soeckt, die brengt sy in doods pijn,
Sy vveet haer so fray d'mes op haer keel vvreed te setten,
Ghy Spaenschen Raed vveet oock u mes feer vvel te vvetten
Dattet vviyd ende breed so menich hert doorsnijt,
Des stae ick u ten dienst, vvie't leed is, oft vvie't spijt,
Ick uvven bloetdorst sal noch menich mensch doen treuren.

Inquisitie.

Maer moet ons dees schand' nu hier in dit Land gebeuren,
Dat desen ons alieen so over het hoofd vvaft,
Ghy hebrer o Bloetdorft alom soo veel verrast,
En moeten vvy in dit stuck alleen beschaemt blijven.

Spaenschen Raed.

Ick hoop neen, den Bloetdorft kan vvonder noch bedrijven,
Door miinen raed is hy seer veel int vverck ghestelt.

Bloed-dorst.

Treurt ghy nu om een, vvaer met dat ghy u doch quelt,
Ghy vveet dat ick u in als ghetrou ben ghebleven,
Ick die tot Parijs t' volck by duysend' nam het leven,
En die den Admirael heb ter dood ghebracht snel,
Meynt ghy dat heel en al vergaen is miin macht fel,
Neeen, als ick miin best doe, ick en hebs niet vergheten,
En hy moet daer haest aen, ick derfs my vrij vermeten,
So ghy my slecht in als, als trouvve Broers by staet.

Spaenschen Raed.

Ghy vveet vvel hoe dat ick soeck altiit vroech en laet,
Den alderbesten raed, om t' Nederland te krincken,
En onder miin jock heel te bringhen is miin dincken,
T'voornemen is nu so, met ghelt, list, oft bedroch,
Al bedriech icker veel, elck een ghelooft my noch
Om miines Conincx vvil, houd my elck hier in eeren,
Och cond ick metter tijd ombrenghen als' Lands Heeren,
Ick soud' voorts t' Gemeyn volck, vvel houden in bedvvanck.

Inquisitie.

Gheen beter daer toe als ick, ick vveet met vvat ganck,
VVant miin schijn-heylicheynt is daer af recht den meester,
t'Moet doch al voort als vvy beyd' vvel eens ziin ons tvvee-
ster,

16

Elick een moet ons ontfien, ons ghebot gaet ghemeyn,
VVie fulcx oock niet en houd, moet voort tſy groot of cleyn
Ons eyghen Conincx Soon moeft onlangs fulcx ervaren,
Den Coninck mocht hem gants int leven niet gheſparen,
Om dat hy t' Nederland vvas al te goeden vrint,
En vvie noch oock niet Rooms Catholiick is gheſint,
Hem en mach geen ghenaed', noch ecnich bidden helpen.

Bloed-dorſt.

Den Bloetdorſt die quelt u, ghy ſoeckt hem claer te ſtelpen,
En daer om ben ick vrij tot u vven dienſt ghereet,
Sa, Sa, ſoeckt vrij nu raed, ick vvreeck haefſt al u leet,
Als vvy drij ons beſt doen, niet en can ons bedroeven,
Maer eer vvy vā hier gaen, moet ghy noch claer eens proevē
Van deſen miinen dranck, hy ſterckt t'hert en ghemoed,
Dvvelck daer is den Kelck van ſo veel onnooſel bloed,
Dat daer door ons toedoen, ſo deerliick is vergoten.

Inquiſitie.

Gaen vvy dan terſtond heen, als drij trou bondghenoten,
VVy moeten yemand haefſt gaen brenghen op de been,
Die een ſtout ſtuck beſtae, en ons brengt uyt ghevveen,
Hy moet claer uyt de vvech, die ons doet ſulcken ſpel,, aen,
Daer vvy drij in zvvang ziin, ſalt al te ſelden vvel,, gaen.

Hy drine
tē alle drij
uyt den
Kelck.

Gaen iii.

Vande

Vande tweede Gheschiedenis, de tweede uytcomst.

Lovvisa, Princeffe; de Minne met het Kind.

Lovvisa.

Comen te
samen wy
ende gaen
sien/ en
de Prin-
cesse ne-
met kind
op haren
schoor.

O Heer der Heeren al, o miin God verheven,, hier,
vvat hebt ghy my ghedaen, ghy hebt my ghegheven,,
hier :

Dees overschoone vrucht van miinen heer en Man,
Ist moghelick miin God dat ick u ghenoech kan
Voor dese vveldaet groot, te vollen met danck loven :
Elck heeft die niet die vvilt, sy comen ons van boven,
En mits dat een Soon is, gheschiet my groote vreught,
O liefliick Kind ghy maeckt u vader seer verheught,
Die aensien'd' u sijn hert van blijdschap moet ontsluitjen
vvie soud' niet geeren sien sulck' over soete spruyten?
Die elck toelachen bly, en maken soet gheschal,
Gheen zvvaeerheyt bevangt haer, niemands int aertsche dal
En derven sy ontsien, de dood sy niet en vruchten,
Haer en benout noch Crijch, noch al d'oorlooghs geruch tē,
Voor geen verraderij en forghen sy noch moord,
Noch valscheyd, noch bedroch en is van haer gehoort:
Gheruft ziin sy in als, van sinnen en van herten,
Des vverelts hoocheyd kan haer ghemoed gants niet smertē
Als duyfkens sonder gal, als Lammers gheheel faecht:
Ghy zitt vvel een schoon vrucht, die my seer vvel behaecht,
Laet my u doch nu eens in beyd' miin armen vanghen,
O miinen troost, miin hoop, die miin hert doet verlanghen,
die

Die daer ghesproten zitt van Keyserlijcken Stam,
Van dat Nassoufche huys, daer menich held uyt quam,
En t'geen ons oock heeft so veel Heeren vroom geschonckē
Hoe lieflijk hoor' ick u o miin kind ligghen roncken,
Ghy en vrees niemant oock, die niet ghevrees en vort,
Ghy en treckt u niet eens aen dat daer is ghestort,
So veel onnoosel bloeds, van d' ouders en de Vrinden:
Als ick sulcx overdenck, moet ick my bedroeft vinden,
Niet een lid heb ick aen't lijf dat my niet en beeft,
wie vveet vvat de Heer noch met dit Kind voren heeft,
wie vveet oft noch tot staet, en grooter eer comen sal,
wie vveet oft my noch niet eens vvorden ghenomen sal,
wie vveet vvat zvaerheyt groot, vvat jammer oft cleynd'
Hem overcomen sal, oft wie vveet oock vvat eynd',
Oft in vvat grooten last, dat noch sal moghen raken.

De Minne.

O ghenadichste Vrou, ick bid doch om vvat saken
Ghy u nu soo ontstelt, u vers die verschiet heel,
Alsulck verhael doch staect, en denckt om geen crakeel,
VVat oorfaeck hebt ghy doch, dat ghy u selfs sont crencken,
En sorgt doch so vert' niet, vvilt om geen zvaerheyt denckē
Ghy die een dochter zitt, van sulck een vromen held,
Des Franschen Admirael: en nu zitt vergheselt
Met sulcken vveerden Prins, met hem in trou verbonden,
Gheluckich acht ick u, die in des vverelds ronden,
daer t'uvven deel nu hebt, een sulcken trouvven Vorst,
dus bid' ick, uvven druck en achterdencken schorst,
VVat vvilt ghy vreesen hier, en vvat kan u doch letten.

Lorvisa.

Ick en vrees niet met al, nochtans doet my ontsetten,
T'gheen my aen miinen man, en Ouders is gheschier,

Het quaetste das vrees ick, nòchtans en vrees ick niet,
Miin hert dat verschrickt my int, lijf, noch allen reysen.

De Minne.

VVaer in quelt ghy u doch, vvat moeght ghy overpeysen,
T'gheen dat gheleden is, is verr' t' vergeten best.

Lovvisa.

Ick sorgh noch boven al, dat d' argste comt opt lest,
Heb ick miin Ouders niet sien leelick om hals bringhen,
En mijnen Man, die ick beminden sonderlinghen:
Is hy daer niet vermoort, in de stad van Parijs,
En meest miin vrienden al, ist niet een groot afgrijst
vvat vveet ick, vvat my noch mach metter tiit gheschieden,
uyt Brabant moeten vvy van nu af alree vlieden,
Het quaetste dat ick vveet my meest in den sin comt,
En als ick om sulcx peyf, miin hert is my verschromt,
En al de leden miin, my schudden en beven schier.

De Minne.

Me Vrou, doet qualick claer, sy behoort te leven hier
Met vreughden met haer Kind, en vlieden dit gheracs.

Lovvisa.

Die het aenstaende niet en overdenckt is dyvaes,
Al ons ghepeys is vrij, dat kan ons niemand vveeren,
De zvvare droomen my oock menichverf verveeren,
En maken my des daeghs het hert heel ongherust.

De Minne.

De droomen ziin bedroch.

Lovvisa.

Maer keeren ons den lust,
Die vvy noch eenichsins tot vreughden souden krijghen,
Hoe

20

Hoe soud' miin vrouliick hert de boof heyd connen zvvijgē,
Die ick beschreyden moet, ick aensie voor de hand
Des boofse vverelds loop, en haren quaden stand,
Int mercken van sulcx, heeft my t'leven vvel verdrotē,
Is miinen Heer en Man niet alreed' eens gheschoten?
Meynt ghy dat den Tyran daer met ophouden sal.

De Minne.

T'gheleden en mach elck niet lang onthouden al,
Verghetenheyd is vvel een vande meefte deughden,
Oedel Princes, leeft ghy gheruft en met vreughden,
Acht doch dit u ionck Kind voor uvven fchat en eer,
Verblijd u doch daer in, en danckt daer af den Heer,
T'gheen dat onfeker is, en laet u doch niet quellen.

Lovvifa.

Ick vvoud' dat ickt doen cond, en sonder my t'ontstellen
Nu mocht gheheel en al met dit fchoon kind gheruft zijn,
Och miin vreught, hoop, en trooft, alle miins hertzen pijn
Verdvviint in my als sneeu, als ick u heb in d'ermen,
De Heer der Heeren hoop ick sal u vvel befchermen,
En oock bevwaren vvel, voor allen ongherief,
God gheef dat hy voor d' Land opvvas, en oock met lief
De Vrijheyd s' Lands voor ftae, en oock al haer vvelvaren.

De Minne.

En tvvijfelt niet de Heer fal hem feer vvel bevwaren,
En laten groeyen fray, tot aller menschen baet.

Lovvifa.

Nu ick bevelen oock in fijn hand vroegh en laet,
Ick maeck hem vooght daer af, hy maeck hem dan bequame
Dat hy Gods vvoord voor ftae, en groot maeck fijnen name,
O Heer met u ghenaed' gaet met dit Kind te vverck,

D ij Dat

Dat hy een Voester-Heer mach vvorden van u Kerck,
En land, en Lieden oock, mach metter tijd regeren:
De Minne Nu Minne, draeght hem vvech, vreught sal in ons vermeerē
ne neemt So lang als het vveld vaert, en blijven mach ghesont,
kind. Ick gae by miinen man, hem eeren t'aller stont,
Gaenin. Die daer sulck een sorgh draeght, voor deses Landes saken,
Die't Land regeren vvilt, moet altijd neerstich vvaken.

Vande tweede Gheschiedenis, de derde uytcomst.

Veel ghevluchte Brabanders ende onder haer:

Den Coopman, t' Ghemeyn volck.

Den Coopman.

O Brabant, Brabant schoon, vvat vvaeyt u over thoost,
De Coopman vvord verjaeght, het plat Land vvord
berooft,

V neering' ziit ghy quijt, den rijckdom is vertrocken,
Men siet tvvift en tvveedracht, veel vvonders daer berocken,
u goed voorstaenders ziin nu vvijd en breed verstroyt:
Die vvaert certijden soet, so lieflijck en so machtich,
Ghy ziit nu schier vervvoest, jae heel arm en beroyt,
De straff des Heeren comt nu over u vvarachtich,
En vvee comt over d' Land dat plaghen is deelachtich.

Ghemeynte.

Och d'arm Ghemeynt is nu mistrootich schier gheheel,
Neeringhe die vergaet, armoed' vvord ons ten deel,

Eylaes

22

Eylaes vvy moeten nu ons Vaderland verlaten,
Oft noch so schoon is, vvat macht ons doch nu al baten:
Het hert ontsinckt ons schier, verloren is den moet,
Tis bitter so uyt u o schoon Landou te scheyden,
vvy scheyden uyt het ons, vvy laten ons erfgoet,
Een ander vvoor plaets moet elck voor sy selfs bereyden,
Daer hy in s' Heeren naem, sijn uytcomst mach verbeyden.

Den Coopman.

O soet Antvverpen riick, o over schoone stadt,
In u vvas overvloed, en des Lands meesten schat,
Van al de neering' goed, vvaert ghy d'oprechte voester,
Ghy vvaert in Braband als de kerne inde snoester,
Van allen volck vvaert ghy de toevlucht en bystand:
Seer rijk' liick cond' elck een in u den cost ghevinnen,
vvie tot u quam van breed, of vviyd, bood ghy de hand:
Men sagh u voorvvaer, al des vverelts conft beminnen,
Die u oyt sagh, moet sulcx te recht alijjt bekinnen.

Gheme ynte.

Och vvat salt van u zinn, ghy sult eer lang vergaen,
O schoone Stad, om u ist doch nu al ghedaen,
Te krencken soecken sy u, met list en practijcken,
Och u ven vyand is nu gheplant op u dijcken,
Belegert is Lillo, Liefkens-hoeck zitt ghy quijt.
vvat voor een droef heyd is daer onder t' volck gheresen,
Ick sorgh Gods vvoord vverd u ghenomen metter tijt,
Och arm bedroefde stad, sy hebben u vervvesen,
Alst den Heer vveer belieft, kan hy u vvel ghenesen.

Den Coopman.

O Princelijcke stadt, ghy Bruessel sult niet lang
Daer teghen houden claer, en Mech'len is oock bang,
Heel Braband achten vvy eer yet lang al verloren,

D iij

V Vaer

In sulckē
staer was
Antwer-
pen doen
de Prins
gheschorē
was/ende
alle de an-
der stede.

VVaer mochtmen meerder nood voor de Coopliedē sporen
T'loopt hem al teghen fiet, t'verloopen is hem naest,
Hy moet een ander plaets voor sijnen handel soecken,
Verflaghen is elck een, elck een is seer verbaest,
Naer Holliand, Zeeland oock, gaet elck een hem vercloecken,
Den Coopman vvilt vrij ziin in al des vverelds hoecken.

Ghemeynte.

En vvy ghemeynte slecht, sijn al te seer benout,
Den Coopman volghen vvy, en dat eert ons berout,
vvant sonder Coopman goet, gheraken vvy ter schanden,
Al onsen rijckdom is den arbeyt onser handen,
Arm liedens ziin vvy, als den Coopman ons ontdrijft,
vvant voor hem ist doch al daer vvy om daeg'licx draven :
Hy is die ons goet doet, in rijckdom ons verlijft,
vvy vvercken al voor hem, voor hem ist dat vvy flaven,
God en den Coopman ons in Braband ghenoech gaven.

Den Coopman.

Nu adieu Braband schoon, adieu Antwerpen groot,
Adieu schoon stad, daer vvy in vvonnen schatten bloot,
van vvaer den handel vvas op allerley quartieren,
Adieu soet liefliick Land, en soete fray Rivieren,
Adieu Speel-huysen schoon, Adieu des vverelts vreugt,
Antwerpen ick sorgh nu den vyand sal u erven,
Die in u qualiick-vaert nu daeg'licx is verheugt,
Ick ducht dat ghy eer lang Gods vvoord sult moeten derven,
Adieu schoon Land, daer vvy al meynden in te sterven.

Ghemeynte.

Adieu ons vveldaert en ghevvin, voor groot en cleyn,
Adieu ons Ouders, Broers en Susters al ghemeyn,
God jon u sijn ghenaed', daer vvy ons op betrouvven,
Maer laster en armoed', sult ghy by u behouvven,

24
De vyand vword (förg' ick) noch uven meesten gäst,
Betrouet doch al met ons in onsen Heer der Heeren,
Vvy tvvijfien gants niet, oft hy helpt ons uyten laft,
Die ons gheleyden fal uyt d'eeuvvich groot verfeeren,
Als onsen God belieft, hy kan't ten besten keeren.

Gaen in.

Vande derde Gheschiedenis, de eerste uytcomft.

Baltazar Gherards, den Hoofmeester.

Gherards.

S Al ick, neen ick, jae ick, het moet doch zijn ghevvaegt, *Hy come*
vvil ick voortgaë, neen ick, vvaerom is t' hert vertzaegt? *uyt seer*
Ick hebt doch vast beloofst, d'uytstellē ziin maer dromē, *verbaest.*
Maer als ick om de daet peyl', t' hert begint te schromen,
Den moed vword cleyn, en hy valt my in mynen schoen,
Maer vvat helpt dit, ick moet dats claer miin beste doen:
Die beloofst, die maeckt schult, ick moet het oock aenvangē,
Sa, Sa, met cloecken moed, ick neem daer toe miin gangen,
Maer hoe sal ickt oock doen, strijd teghen mijnen sin,
Hy en deed' my noyt quaet, ick sulcx recht uyt bekin,
vvat pas ick daer op, hy, oft ick, sal sulcx betruren,
Oft alle beyde oock, ick sal het stuck uytvuren,
Nochtans t' hert my int lijf, als een broos riet nu beeft,
Vrees benout my, en hoop my vvederom troost gheeft,
Des ben ick tusschen beyd' hanghen en vervvorghen,
Maer laet loopen den bras, vvaer voor vvil ick doch sorghen,
Het

Het moet claer ghevvaeght zijn, com' daer oock af vvat vvilt,
T'hert staet my int lijf vvcl so seer en danst, en drilt,
Ick en vveet schier vvat doen, maer nochtans moet geschiedē
Al den angst en vrees groot en heeft niet te bedieden,
den Spaenschen Coninck moet ick helpen voor ghevvis,
En maken desen Prins, dat hy haest van kant is,
dees miine handen ziint, die de daet sullen vvercken,
En dan het groot ghevvin soud' my ter deeg verstercken,
Maer de vrees voor de dood, maect miin hoofd al vvat cranck
dits om goet, maer hola, noch en ist gheen ganck,
Het ghemoed doet my gaen, maer vrees die doet my deysen.

Den Hoofmester.

D' Hoofmester Vvat is dat voor een mensch, vvat mach hy doch al peysen?
staet van T'schiint hy van herten is heel verstoort en beroert.
veers en
sier hem
sen.

Geerards.

Nu vvcl, ick gae dan voort, t'moet nu ziin uytghevoert,
Com' daer oock af vvat mach, niet en can my verveeren.

Den Hoofmester.

Vvat mach hem letten doch, vvat mach hem nu doch deere
Van vvaer comt ghy, oft vvie ziit ghy, oft vvaer nu heen.

D' Hoofmester
spreekt hē
sen.

Geerards.

Een ongheluckich mensch. vol van druck en ghevveen,
Heel troosteloos ocharm, en van elck een verlaten.

Den Hoofmester.

vvaer leyd den ganck, my sulcx te segghen vvilt niet laten,
Oft ick u yevers in ter vvereld helpen mocht.

Geerards.

De lofslijck' en goed' faem, die brocht my op den tocht,
Van dit hoogmoedich huys, van Nassou hoogh ghepresen,
die heeft my hier ghestiert, hier socht ick nu te vvcsen,

Mits

26
Mits ick heb ghehoort dat elck hier vvel vword onthaelt,
Die oprecht is van sin, en naer Gods vvoord taelt,
Des soeck ick hier seer vvel in als te ziin de minste,
Al miin ghemoed dat streckt elck een te staen ten dinst,
Het zy oock hoe dat zy, al vvaert oock met de pen,
Oft met de vwapens oock, vvant ick recht uyt beken.
Vaderloos, en arm te ziin, vvat vvil ickt bedecken
Den nood doet my vvel uyt miin vaderland vertrecken,
Niet om een boose daet, maer alleen om Gods vvoord.

Den Hoofmester.

Maer, hoe denckt ghy u te gheneeren rechte voort?
vvant die hier niet en doet, die gheracckt vvel te quelen?

Geerards.

Dat sal ick mijnen God, en Fortuyn heel bevelen,
Ick hoop dat hy my niet gheheel verlaten sal,
Nu ick verdreven ben, tor miinder baten,, al,
Hoop ick in dit goet land met rust en vreed' te vvoonen,
Ick sie vvaer dat ick ben, armoede comt my croonen,
vvie my al om af gaet, armoed' die blijft my by,

Den Hoofmester.

Maer segt ons eens vvelck dat u vvoonplaets is, oft sy,
En van vvat Ouders, van vvat gheslacht, en vvat vrienden.

Geerards.

Miin Vaderland vvoud' ick vvel dat ick niet en kinden,
vvant tis Borgingnen, dat Philippo noch toecomt
Den Spaenschē Coninc groot, daer af dat miin hert schromt,
Als ick om sijn bedriif, en vvreede daed noch dincke,
vvant door miins Vaders dood ick schier ter aerden sincke,
Die d' Inquisici vvreed, so leelick heeft verbrand.

E

Den

Den Hoofmeester.

vvat vvas d'oorfaeck?

Geerards.

De self, daerom dat hier int Land,
Oock so veel hebben den dood deerlick moeten smaken,
vvaerom, ziin sy verjaeght, die naer de vvaerheyd haken,
vvat houd' ter so veel uyt haer Vaderland en goed.

Den Hoofmeester.

Een faeck die isser noch, die ick hier vraghen moet,
Van al u vaders goet is daer niet overbleven?

Gerards.

Die hem het leven nam, die moesten vvy t'goet gheven,
Druck, schreyen, met verdriet, bleef ons alleen ten deel,
Miin Moeder door t'verlies mistroostich vvas gheheel,
Door droefheyd, en door rou, is haer het hert ghesloten,
Ghy moeght vvel dencken dat my te recht heeft verdrotten,
En peyft vvat hert dat ick het huys van Spaengnen draegh,
En oft ick reden heb, dat ick daer over claegh,
Die miin Vaer, Moeder, en t'goet hebben al ghenomen.

Den Hoofmeester.

Ziit ghy te land, oft langs het vvater hervvaerts comen?
Met hulp van vvien doch? verhaelt ons de manier.

Geerards.

Den goeden God, heeft my als Vader goedertier,
den middel toe ghevoeght, gheleyd ter rechter banen,
Tot dat ick komen ben, in de stad van Rovvanen,
daer den Stadhouder vvord vvel trouliick aenghedient,
dat ick naer Holland vvoud', die my terstont als vrient
By hem ontboden heeft, jac ghevraecht en ghebeden,
Oft ick met aller vliid, en met ghetrouvvicheden,

28

Aen d'Excellenti vvoud' bestellen desen brief,
Die hy my doen gaff, en r'vvas my oock seer lief
Dat ick een oorfaeck had, om hier eens aen te spreken,
Tis tijding' van een dood, daer d'ooghen my om Icken,
Van Hertoch d' Anjou, die van Braband Hertoch vvas.

Den Hoofmeester.

Al is de tijding' quaet, sy comt nochtans te pas,
En ghy hebt vvel ghedaen, den brief soo te bestellen,
Nu maeckt doch vvat moeds, vvilt u soo seer niet quellen:
Slaet d'onghenucht van kant, u hert nu vvat verquickt,
vvie vveet vvat u van God den Heer is toegheschickt,
vvant al dat ick vermach, is claer voor' u ten besten,
So ghy in als trou blijft, u naeckt noch vreught ten lesten,
Dus comt met my int Hoff, en tracht altijd naer eer,
Die hem tot deucht begaf, en treurdèn nimmermeer.

Gaen in.

Vande derde Gheschiedenis, de tweede uytcomst.

Spaenschen-Raed, Bloed-dorst, Inquisitie.

Spaenschen Raed.

HA, Ha, Ha, nu gaet den vvaghen voort,
Ick hoop t' sal nu claer eens vvel lucken.

Bloed-dorst.

Vvat schuytler doch, ist vveer brand, of moort.

Spaenschen-Raed.

Ha, ha ha, nu gaet den vvaghen voort,

Spaens-
sche Raed
en Doeds-
dorst comē
uyt.

E ij Men

Men vvacht nu niet dan naer Paspoort.

Bloed-dorst.

Danft erghens een blind paert op crucken?

Spaenschen-Raed.

Ha, ha, nu gaet den vvaghen voort,
Ick hoop t' sal nu claer eens vvcl lucken,
Men sal hem rucken vvech, en brenghen om den hals.

Bloed-dorst.

Maer segt doch uyt, vvie doch?

Spaenschen-Raed.

Den Prins, seer loos en vals,
Den meesten vyand die vvij hebben op der aerden.

Bloed-dorst.

Leeft hy die sulcken last soud' vvillen eens aenvaerden?
och t' vvaer voor ons seer goet, vvaer hy maer slechts al deur.

Spaenschen-Raed.

Laet sorghen varen nu, vlied allen svvaer ghetreur,
vvij fullen eer yet lang, hoop ick, gaen fray seest hauvven,

Bloed-dorst.

Segt uyt, hoe staet de saeck, vvilt sulcx eens claer ontfauvven.

Spaenschen-Raed.

Een Borgoinnon seer cloeck heeft aengenomen d' last,
Den Oraingnisschen Prins vvord haest van hem verrast,
Ick hoop t' sal veur hem haest den lesten dagh eens vvesen.
Diet doet vvord van ons als een heylich Sant ghepresen,
vvaer hy slechts dood, t' vvaer veur ons een gevvenste saeck.

Bloed-dorst.

Ick vvond' dat geschied vvaer, vvant ick daer seer nae haeck,
Hoe soud' ick met sijn bloed, den dorst gheheel versaden.

Spaen-

Spaenschen Raed.

VVist d' Inquifici dit, die daer seer is beladen,
Die anders niet en vvenscht, die anders niet en foeckt.

Bloed-dorst.

vvel, ginder comt hy, siet hoe dat hy tiert en vloect,
Hy siet so bitter, t' schiint dat hy 't al sal op eten-

Inquisitie.

Och, vvaer doch desen Prins vvegh, och vvaer hy verbeten,
Helpt al, vvat helpen mach, is daer nu gheen raet.

Spaenschen-Raed.

Maer siet doch hoe hy raect, en heel mistrootich staet,
Tis meer dan tiid dat vvy hem dit stuck gaen belijden.

Inquisitie.

Mijn vrienden, als ick u sie so moet ick verblijden,
Ghy beyde zitt alleen al miinen vvaerdfsten trooft.

Bloed-dorst.

vveeft vroliick dan, ghy comt hier heel vvel te propoofst,
vvy hopen eer yet lang, Alleluya te singhen.

Inquisitie.

Als ghy so spreeckt soud my t' hert in miin lijf opspringhen.
Maer segt my het verstand, vvat daer van de saeck,, is.

Spaenschen-Raed.

Als ghy meynt dat ick slaep, ick noch al cloeck vvaeck,, fris,
T' spel is op rollen, jaet, t' sal nu haest al tieren vvel.

Bloed-dorst.

Ho miinen Bloed-dorst sal ick nu haest bestieren,, vvel,
Het zeyl staet inden top, tis nu claer al voor vwind.

Inquisi-
tie come
my en
murmur-
reert tegt
sy self.

Inquisitie.

Ghy seght ons al vvel veel. maer de saeck heel ontbint,
VVat schuylder?

Spaenschen-Raed.

De Prins al van Oraengnen moeder blijven.

Inquisitie.

Svviight, is daer yemānd die hem derven soud ontlijven,
Dat vvaer voor ons een held, ey segt doch, vvie salt doen;

Spaenschen-Raed.

Tis Baltazar Gerards, een Borgoingnon seer koen,
VVy sullē hem in sijn daed van vers seer vvel stercken.

Inquisitie.

O Spaenschen Raed ghy vweet al looflick stil te vverken,
Ghy hebter onder u die t' stuck seer vvel verstaen,
Die goet Borgoingnons zijn, en ons ziin toe ghedaen,
Dan het is al goet volck, tis vvaert dat vvy haer prijsen,
Maer desen voghel liet hy hem vvel ondervvissen,
Is het sijns dings oock vvel, ist verstand niet te grof.

Spaenschen-Raed.

Neen, hy is cloeck ghenoech, hy heeft den voet int Hoff,
Alst tijd is en stond, sal hy op den haspel passē.

Bloed-dorst.

Miin handen hoop ick vvel haest in sijn bloed te vvaessen,
Macht slechts ghelucken, ick sal toonen miinen aert.
daer vvord noch een, noch geen, van de Lutheraens gespaert,
Heel Holland, Zeeland oock, sal ick haer leff' vvel leeren.

Spaenschen-Raed.

Och vvaren slechts van kant, al de inlandsche Heeren,
VVy soudē voor vvaer vvel haest meester zijn van't Land.

Inquisitie.

VVaer desen Prins slechts dood, tvvaer al quint voor de hand
 Ick Inquifici soud' in svvang gaen op veel plaetsen,
 Al der Rebellen spel, soud' loopen haect op schaetsen,
 VVy vvaren Heeren, die nu sitten inden hoeck.

Spaenschen-Raed.

Maer ick tvvijfel niet den Held draeght hem heel cloeck,
 Ick sal verlanghen seer al naer den dagh van morghen.

Inquisitie.

Soo't ons vvvel gaet, hoe sal ick branden, en vveer vvorghen,
 By duysent sal ick haer vveer setten op een rat.

Bloed-dorst.

Van het vergoten bloed hoop ick te vvorden sad,
 Men moet haer leeren den Romeynschen Paus verachten.

Spaenschen-Raed.

Laet ons vertrecken, dangaen vvy ons kans vervvachten,
 T'hert dat is half met sorgh, half met hoop oock vermingt.

Inquisitie,

Hy is Sot die vreught voor d'overvvinning' singt,
 De hoogh vermeters stoud ghemeynlick al dvvasen,,ziin,
 Daen vvy dan, en laet ons van vers al stijf blasen,,fijn.

Vande

Vande derde Gheschiedenis, de derde uytcomst.

De Prins van Oraingnen, Lovvisa de Princeffe.

De Prins.

De Prins
sont nye
mer de
Princes
hebbende
haer kind
op den
arm.

HOe comet doch miin Vrou, miin Princes vveerd ver-
coren,
Dat d'aengesicht niet en staet alst vvel plagh te vorē
Dat in u lieflijck vvas, en so heel vroliick schein,
Nu als heel treurich fiet, t'vvelck beduyt groot ghevveen,
Roofachtich vvas u vers, u ghesicht heel minnelijck,
Hoe ist so verkeert, ghy zitt my schier onkinnelijck,
Hoe valt nu u vven moed, en cloeckheyd heel en al?
Ick vveet niet hoe ick't heb, oft vvat ick segghen sal,
Als ick eens treurich vvas, pleeght ghy my te vermaken,
Altiids vond' ick u cloeck, jae oock in groote saken:
Ghy troostet my altiid, als ick mocht bezvvaert zijn,
En voorvvaer u vven troost, vvas my een medecijn,
u vvoorden, hebben veel miin bedroeft hert ghenesen,
Dus liefste scheidt doch moet, ghy en mooght so niet vvesen:
Seer vvonderlijck heeft God my tot drij reyf' bevvaert,
En al vvas den nood groot, ick vvas soo niet bezvvaert:
D'eerst vvas doen ick daer quam met miin Ruyters ghereden
Dvvaers door de vvijde Maes, en moest daer terstont treden,
Den vyand onder d'oogh, die met ziin groot ghev veld,
My heeft vervvacht seer fier, en dat int open veld.
Ick vreesden doen gheen dood, overvvinning' ick sochte,
Voor Bergen Henegou, ten tvveedemael ick brochte
Miin legher int veld, die den vyand cloeck bestiet,

Maer

34
Maer onvervvacht, my doen t' Fransch bystand heel verliet,
D' vvelc oorfaeck vvas dat ick met schande moeste vvijcken:
Ten derden mael vvaer vond men oyt noot desghelijcken,
Als ick gheschoten vvas t' Antvverpen op't Calteel,
Ick vvasser naer ghenoech, ick troofte my gheheel,
Dat ick daer vvas ghereed, de vvreede dood te lijden:
In den Crijchshandel stell' ick allen sorgh bezijden:
Iae gheen en vyand vrees ick, maer vvel het verraet,
En oock het moorden quaer, dat daer nu veel omgaet,
Maer ick beveel my gants in de hand mijnes Heeren:
Door sijn hulp, so hoop ick den vyand vvel te keeren,
Des vveeft doch goets moeds, bid ick u mijn schoõ vriendin.

Lovvifa.

O heer nochtans vrees ick, het quaetste valt my in,
Hoe soud' ick vreesen niet, die veel heb moeten proeven,
Dat my int herte steekt, doet my te seer hedroeven,
Eet ick, drinck ick, vvat ist, ten smaect so niet alst plagh:
Vvaer ick gaen, vvaer ick staen, ick doe al dat ick magh,
Een uer en kan ick niet des nachts met rust gheslaphen,
Daer is ter vvereld niet daer ick vreught uyt kan rapen,
Ghevaer en angst is my, vvaer ick my keer ontrent

Den Prins.

In d' oorlogh' en zitt ghy het vreesen niet ghevvet,
Hoe naer vreesst ghy den peys?

Lovvifa.

Sulex vvaer van my gheen vvonder,
En vvaest den valschen peys niet, die snel als den donder,
Daer uyt den hemel viel, en my quam over t'hoofst,
Ben ick niet door den peys van Vaer en Man berooft?
Vvas daer oyt peys, daer elck op vaster mochte bouwen?
Als men Navarra sagh ons Conincx Dochter rouwen?

Doet hy oock qualick dan die hem voor peys verveert,
Mijn Vader die hem had so Ridderlijck vervveert,
En voor den vyand oock en vvilde geenfins svvichten:
Leyt hy daer niet door peys, en moord die sy doen stichten,
En mijn man Tilingni, door den peys oock dood bleef,
Daer ick d'oprechte vvraeck nu miinen God af geef,
Och onder t' dexel van peys, men veel ghebeuren,, fiet.

De Prins.

Ick bid o Liefste, doch al dit svvaer ghetreuren,, vliet,
Staect al u droefheyd vrij, vviift haer al verr' van kant,
vvv ziin hier God hebs loff, in een vast en sterck Lant,
Men kan den vyand hier seer lichtelijck uyt sluyten.

Lovvisa.

vvvas daer noyt vyand in ?

De Prins.

laet, binnen en oock buyten,
Maer tis nu verr' van daer, hy isser nu heel af.

Lovvisa.

Nu Heer en vveerde Man, ick seg God nam en gaf:
Als ghy vvvel gherust zitt, vvvil ick de forgh vvvat stillen,
Laet ons in dit schoon Kind ons hert nu vvvat verprillen,
Aensiet doch dees schoon spruyt, den Vader heel ghelijck,
Hy heeft des Vaders mond, van voorhoofd oock seer rijck
En t' Vaders ooghen oock, die s'menschen hert doorstralen,
Van my heeft hy oock vvvat, hem en kan niet ghefalen:
Gheluckigh so ick hoop te ziin, d'vvvelck ick vvvel vvvon,
Maer nochtans is het hert niet sonder grooten rou,
Als ick bedinck vvvat hem, noch vvvel mocht overcomen,
vvvant de tyranni en t' vals bedriif doet my schromen,
Dat daer nu heden daeghs al om veel vvword ghepleeght.

De Prins.

Gheeft hem my dan eens hier, miin hert int liif beveeght
Als ick u mach aensien, die my met hoop kond troosten,
vvat my oyt is gheschiet, isy van Zuyd, V Vest, oft Oosten:
Hoop ick ghy vvreken sult, al ist dat ghy ziit cleyn,
u leden ziin noch teer, nochtans so ick vvel meyn,
Sy sullen haer best doen om desen ban te vvreken,
Die Coninck Philips noch derf so teghen my uyt spreken?
Hy meynt ons aen te doen een schand' der schanden groot,
vvat hy ghedaen heeft, vveet elck deser Landen bloot:
En nu, en t'aller tiid, salt hem op den hals vallen,
Ick hoop niet alleen ghy, maer oock miin kinders allen:
Die sullen in haer hert onthouden oock vvel vast,
En vvel ghedencken aen den aengheboden last,
Van my te dooden, en so leeliick te vermoorden:
Tis schand' voor sijn groot huys, en voor al diet oyt hoorden
Dit sal u Broeder oock, en ghy mijn lieve Kind,
Noch vvreken metter tiid, so ghy my yet bemind:
vvilt doch op Adolff u oud-vader, altijd peysen,
Diemen voor vyand noyt en sagh te rugghe deysen,
En die hem ziin ghevolght, sy toonden t' cloeck ghemoet:
Als Renè de Chalon, u oud Oom, een Prins goet,
En ander meer, die haer daer hebben vvel ghedraghen
vvilt voor Gods vvoord, en t'Land, als Heldē stoutlijc vvagen
u edel bloed, en goet, als ick vvel heb ghedaen.
Volght miin voetsstappn naer, vvilt doch met trou omgaen
Staet doch dees Landen voor, vvilt haer gheen sijn verlaten,
Volght den raed van al de moghende Heeren Staten:
Maer boven al Gods eer, en sijn vvoord gaed' slaet vvel,
En al ist dat ghy Kind dir niet en verstaet siel,
Ick hoop' tu vvel so vast in u hert te doen prenten,
Dat ghy't bevaren sult als uyve beste renten:

F ij

En

36
De Prin-
ces gheeft
het kind
over.

En s' Lands, en uwe eer, sal zijn u meeste vreught,
Och miin soet liefste Kind, ghy maeckt miin hert verheucht,
Maer legghet in sijn vveigh, en latet vvat rusten,, oock,
En gaen vvy, tis hoogh tijd vvat eten met lusten,, oock.

De Prins
geeft het
kind over.
en gaē in.

Vande derde Gheschiedenis, de vierde uytcomst.

Hier comen uyt menichte van Hollanders / ende
onder haer : De Steden, ent' Ghemeyn volck.

De Steden.

Och vvat mach ons vveer hier int Land aenstaende zijn?
vvy sorgen vveer voor Criich, vvy zijn vol angst en pijn
Het gaeter schier te quist, het gaeter schier verloren
Den vyand forghen vvy sal vveer hier in: Land boren:
In Vlaendren, Braband oock, is voorvvaer grooten noot,
Men siet nu seer veel volcx met haest hier int Land vluchtē,
De Prins van Parma is int veld met heircracht groot:
Des is al ons forgh, voor veel lijdens en zvaert fuchten
vvant als ons naestē huys brant, moeimē voor t'vyer duchtē.

t' Ghemeyn volck.

Och God vvat vvaert met ons bedroefde menschen dan?
Vvel reden hebben vvy dat daer ons hert schriickt van
Huys, hoff, en beesten al, het ginck vveer al te gronde,
Het selfde vyer dat ons eertijden soo verslonde,
Soud' ons vveer maken arm, vvy bleven in den loop,
den selven vyand sterck vvaer van ons te vervvachten,

jac

38
jae d'oude vvreedheyd van den heelen Spaenschen hoop:
Oms verschrickt vrij daer af alst comt in ons ghedachten:
Het beste is dat vvy ons bevelen in Gods machten.

De Steden.

Vvat vvaert dan met ons oock, vvy ginghen heel te niet,
Neeringhe soud' vergaen, ons vvelvaert liep int riet
D'een voor, en d'ander naer, soud moeten hart besuieren:
En noch het meest van al dat ons seer soud doen trueren
dat vvy quijt vwaren dan, de stroomen en Zee-vaert:
Och buyten s'Lands ist goet den oorloogh t'onderhouven,
Maer den inlandschen Crijch is die t'hert seer besvvaert:
VVy hebben't vvel beproeft, t'ghedenckt noch Mans en
Vrouven,
D'invvendich vyer, dat doet de mensch te seer benouven.

t'Ghemeyn volck.

Is daer dan gheen en troost voor ons Ghemeynte goet
Die oude cloeckheyd ligt die gants onder de voet!
Soo ist voor vvaer met ons, eylaes, te verr' ghecomen:
Niet beter als tot God troost en toeylucht ghenomen:
Hy can ons vvel voorstaen, beschermen vroech en laet,
Hy can en vvil ons vvel van allen druck ghenesen,
Hy heef ons lang bevvaert, door sijn cracht en ghenaed',
En sijnen naem moet van ons altijd zijn ghepresen,
vwant hy moet onsen schild, en ons voorvechter vvesen.

De Steden.

VVy hebben onsen Prins, Stadhouder hier van't Land,
Den Franschen Coninck vvord oock versocht om bystand,
De Croon van Engheland en sal ons niet verlaten:
Daer nu ghefonden zijn, des Land ghemeyn Legaten,
Oms eyghen Land is sterck, tis vvel bepaelt en vast,
s'Lands Raden ziin al goet, elck een draeght hem vvijfelic,
F ij Op

Op de trou vvelvaert s' Lands, vvord nu seer vvel ghepalt,
Al is des vyands macht en t' ghevveld afgrijfselijck,
Denckt onses Gods naem is voor ons altiitd prijfselijck.

t' Ghemeen volck.

Het meefte dat ons deert is des Spaengnaerts haet,, jaet,
Sijn argheliften boos, t' moordadich verraet,, quaet,
Daer hy ons al om met so deerlick foeckt te crencken,
T'hert doet ons int lijf vvee, als vvy om NARDEN denckē,
Siin eyghen Soon en heeft hy gheen fins oock verschoont:
Ons sorgh' is dat hy den Prins noch sal doen ombringhen,
vvant moorders vvorden van hem te seer hoogh gheloont,
En edel maect hy haer, die bestaen sulcke dinghen,
O goeden Heer en God, vvat sietmen u ghehinghen.

Gaen in.

Vande vierde Gheschiedenis, de eerste uytcomst.

*Baltazar Geerards, Spaenschen-Raed, Inquisitie,
Bloed-dorst, Heymelijcken haed.*

Geerards.

Hij comt
eerst als
leen nye
maer de
ander dijs
staen van
vers.

TIs met my vveer heel uyt, ick en derfs clær niet vvagē
t'Hert begint my int lijf heel en al te vertzaghen,
Ick ben vervvonnen heel, dē moet my nu ontfinckt,
Och vvat soud' ick doch doen, sulcx voor de vverelt stinckt,
Ten mach oock gants niet ziin, tvvaer teghen recht en reden
De boose seyt gaet voort, t'hert seyt vvilt te rugg' treden,
vvant beter is de laet, dan de daed, soo men seyt:

Voor-

40
Voorvvaer ick heb miin saeck al qualick overleyt.
Den Heer is veel te vroom, ick latet onder vveghen,
Veel duyfsent vreesen heb ick nu int lijf ghecreghen,
Angst overvvint my schier, hy moet al nochtans voort:
Niet beter is een man, dan ziin ghegheven vvoort,
Ick hebt te vast beloofst, vvat vvil ick al veel segghen,
Sa, Coninck oft niet, vvaer toe al dit overlegghen?
Sa, sa, met eenen moet, ick treed' cloecklijck in huys,
Maer hou, ick ben vervaert, ick hoor' te groot ghedruys,
r'Hayt staet my over eynd', ick en derfs niet beginnen:
O het stuck is te quaet, ick verlies schier miin sinnen,
O ongheluckigh mensch, verlaet al dit gheraes,
Vlied doch nu ras van hier, en scheyd' ter uyt ghy dvvaes:
Die u niet en misdoet, laet hem doch in sijn leven.

Spaenschen-Raed.

Niet hoogher ou, ick moet schier van vrees' en angst beven,
Haest u miin lieve Broers, blaest, blaest, tis meer dan tijt.

Inquisitie.

VVy moeten ons best doen, oft ons naeckt groot vervvijt,
Ick blaes al Lucifers ghevvelde en al sijn crachten.

Bloed-dorst.

Al die oyt vvrochten quaer, vvilt op ons gheblaes achren,
Doet onderstand, oft vvy ziin nu verloren,, al.

Spaenschen-Raed.

Comt Heymelijcken-haer, vreught ick oorboren,, sal;
So ghy ons helpen vvilt, dus laet u nu ghebruycken.

Heymelijcken-haed.

Niet langher en vvil ick int doncker ligghen duycken,
Nu kom' ick voor den dagh, tis lang ghenoech ghetoeft.
Sa, sa, tis meer dan tijt dat ghy den roock eens proeft,

Hys
stert aen
de deur
van het
Hoff.

Inquisit
en Bloed-
dorst heb-
be' e'le' ee-
nen blaef-
balef en
blasen.

Heyme-
lijcke haet
comt uyt
met een
toortse al
brandede.

Van.

Van mijn onsteken vyer, vvant r' heeft al om ghebleken,
Als heymelijcken haet in u hert comt ghestreken,
Gheen stuck het zy hoe sÿvaer, oft r' sal u dencken licht,
Dit vyer heb ick al claer in Spaingnen lang ghesticht:
Al teghen t' Nederland, en allen des Lands Heeren,
Dus Geerards scheidt nu moet ghy comt tot grooter eeren,
Volbrengt slecht dese daed, en doet naer ons bevel.

Geerards.

vvat feylt my, vvat is my, heel en al ick op sÿvel,
T' hert keert my in miin lijf, fa, fa, tmoet doch ghedijen:
O Philips, o Philips, ghy moeght u nu seer vvel verblijen,
u vyand die ghy vreesst, sal comen haest ter door,
vveest nu in als ghetrootst, u hoop die is nu groot,
Tis dees hand, tis dees hand, die het stuck sal bedrijven:
O hoogh-beroemden Prins, nu moet ghy daer doch blijen
Gheen uytstel is daer meer, voldaan is uvven loop:
O Spaenschen Coninck ghy krijght nu heel goeden coop,
Haest onder uvven voer: die ghy niet cond' bedvvinghen,
En ghy gheschoren hoop, ghy moeght nu vrolijk singhen
den meesten vyand die ghy hebt, comt nu om hals:
Ick ben op hem ghestoort, ick haet hem nu in als,
Des vvil ick ras int Hoff vvel stoutelijck gaen treden
Tis misschien miinen dagh-jae mijnen laetsten heden.

Gaet int
Hoff van
de Prins.

Heymelijcken haed.

Is dat voor ons qualick ghestoockt?

Bloed-dorst.

En heb ick oock qualijck gheblasen?

Spaenschen-Raed.

die pastey is seer vvel ghccoockt.

Heymelijcken haed.

Is dit voor ons qualijck ghestoockt?

Siet

Siet hoe miin vyer, so lustich smoockt?

Inquisitie.

Dits eenen Prins van al miin dyvasen.

Heymelijchen-haed.

Is dat voor ons qualieck ghestoockt?

Bloed-dorst.

En heb ick oock qualieck gheblasen?

Hoe sal t'volck tieren haest, hoe saltal om gaen rasen,
Het moet nu immers voorts, den vvegh is heel ghelad.

Inquisitie.

Gheen dinck voor ons so lief, dit is den rechten pad,
Om al dees Kettets quaet, heel om den hals te helpen.

Bloed-dorst.

En ick hoop oock nu haest den Bloed-dorst eens te stelpen,

Des gaen vvy sien, dat hy op den haspel past vvel,

Men seght int ghemeyn: dat het eynd draeght den last,, sel. **Gaen in.**

Vande vierde Gheschiedenis, de tweede uytcomst.

Lovvisa Princesse, de Gravin van Zwartsenburch.

Lovvisa.

OCh lieve Suster miin, miin teer hert dat verschriect,, my, **Gotten'te**
Ick en vveet vvat my is, het bloed int lijf verftict,, my, **samē my.**
Ick sorgh dat my vvar vreemds, jac haest hangt over t'hoofr,
En ick gaen schier oft ick van sinnen vvaer berooft,
het hoofr drayt my schier om, en t'hert is my vol swaerheyt

G **En**

En ick neem verdriet int aenschouven des daeghs claerheit,
Het hert leyt my gheperst, den moet is heel te niet,
My is doch al te bang, ick ben in syvaer verdriet:
Och God ick vvoud' dat ick vvist vvat my is nakende.

Zvvartsenburch.

Beminde Suster vveeft dit kermen doch stakende,
Ist moegh' liick, so bid ick sett sulcx uyt uvven sin,
En scheidt doch eenen moet, treckt toch u tranen in:
Ghy en hebt doch gheen nood van eenichsins te claghen,
Ghy hebt een heer en Man, die is naer u behaghen,
Die u vvel so lief heeft, als het hert in sijn lijf.

Lovvisa.

Mocht ick hem houden dan, maer ick elendich vvijf
Sorgh' voor verraderi, oft voor het boos vvreed moorden.

Zvvartsenburch.

Och liefste Suster miin, maeckt daer af nu gheen vvooden,
Al is u sulcx misshiet, laet bid ick doch dat daer,
Van dat gheleden is, t' verghten is goed vvaer:
Toont in als een cloeck hert, als een Princes van vveerden.

Lovvisa.

Noyt en kond ick dat doen, hoe seer dat ick't begheerden:
Dat my eens ghebeurt is, versterckt altijd den rou.

Zvvartsenburch.

Maer vvat is d'oorfaeck doch dat ghy u bedroeft nou,
Ick vveet ter vvereld niet vvaer in ghy u moeght quellen.

Lovvisa.

Tis meestendeel den droom die ick u moet vertellen:
Ick lagh voorleden nacht, juyft ontrent de klok een
In miinen eersten slaep, besvvaert met groot gheveen,

44
In het gheen dat ick sagh, soo my bedroefde dochte,
Miin man die quam by my gheloopen, so hy mochte,
En sagh gheheel verstoort, jaeb bebloed en verbaest,
En seyde: Lieve vrou het scheyden is ons naest,
Ick vloogh hem om den hals, en hy vvoud van my vlieden,
Ick sprack: Heer, vvat ist doch? vvat staet ons te gheschieden?
Heb ick ter vverelt yet u misseyt oft misdaen?
Hy sagh my deerlijck aen, en seyde lact my gaen,
Maer onsen jonghen Soon moet ick u nu bevelen,
vvant miinen tijd is hier, den dood moet ick bequelen.
Vaert vvcl miin liefste Vrou, vaert vvcl miin liefste Kint,
Denckt hoe ick te moed' vvas, denckt hoe ick vvas ghesint:
Als ick my vvacker vond, ick lagh in grooter floutheyd,
Och thert verschrickt my noch denckend' om de benoutheyt
Is dir niet reden om bedroeft te ziin in als.

Zvvartsenburch.

Och Suster, ghy vveet dat droom bedroch is en vals:
Ick bid doch schaemt u vvat, vlied alsulck achterdincken,
Ghy die een Princes ziit, sal uvven moet soo sincken:
Fy eenen droom sal hy u stellen in onrust,
En uvven Man is noch vvcl te pas vveest ghesust,
Peyst doch om gheenen droom, ten ziin maer beuselinghen.

Lovvisa.

Hy beduyt nochtans vvat, ick kan my niet bedvvinghen,
Miin tranen bersten uyt, miin hert dat maectt gheklagh,
Hier is een Borgoingnon die ick noyt gheeren sagh,
Ick sorgh hy heeft vvat voor, och vvaer hy slechts vā hier nu.

Zvvartsenburch.

Ontstelt u in hem niet, och Suster liefste dier nu,
vvat soud' hy doen, hy is maer een onnoosel bloed.

Lovvija.

Och vvaer hy nyten Land, sulcx vvaer voor ons seer goet,
Ick en mach hem niet sien, hy is my doch heel teghen.

Zwartsenburch.

Och stelt sulcx uyt den sin, en gaen vvy als vvy pleghen,
Ons nu met u lief Kind int Hoff vermaken,, dan,

Gaen in. Hy is vvijs die in tijds den hertsvveer staken,, can.

Vande vierde Gheschiedenis,
de derde uytcomst.

*Baltazar Geerards, De Prins van Oraengnien, Sommit
ghe vande vracht: vvaer onder een Sergeant spreekt.*

Geerards.

Geerards
comt alle
uyt.

EY, dit is nu den dagh, tis nu den dagh en tijd,
O Spaegnē, Spaegnē, nu vvord ghy eer lang verblid
u vreucht die is nae by, de tijding' sult ghy krijghen,
O Paus van Roomen, vvic sal dit voor u versvrijghen,
Met dees hand sal ick nu haest gaen, volbringen r' vverck,
Ick ken my cloeck ghenoech, ick ken my nu heel sterck,
Sa Oraingnisschen Prins, dit moet u lijf nu ghelden,
Oft miin, oft alle beyd': eertijds ick my onstelden,
Nu vraegh' ick daer niet naer, oft ick nu de dood sterf,
Ick heb om haer ghevvenscht, jae oock seer menichvverf:
Als my d'armoed' te seer quam dvinghen en benouven,
O ghy stout Borgoins hert, nu sult ghy niet verflouven,
Dit moordenaers stout stuck vvord van u nu ghevvracht,

Dit

46

Dit is de reedschap, vvant door dit roer sal met cracht
Hy terstont moeten voert, ick volbrenge sonder schromen,
Hy sal oock, so ick meyn, door dees Sael moeten comen,
Het hert my int lijf danst, het springt my op en neer,
Soo de Zee beroert is van stormen en onvveer :
Soo ziin miin sinnen nu verstoort, t'lijf is in roeren,
Maer vvat helpt sulcx, ick vvil doch het boos vverck uytvoerē
Cost oock, vvat cost, al vvaert oock thien mael lijf en siel:
Hier comt hy, het vvaer tijd dat ick hem nu aen viel,
Maer ick, moet my noch vvat heel stil en vvijflijck draghen,
Om vvcl te treffen hem, ick moet oock eerst gaen vraghen
Naer brieven, die ick met naer Vranckrijck nemen sal.

Hy toont
het roer.

De Prins
comt uyt.

De Prins.

Vvat is de vvereld doch? gheluck of: ongheluck,
Heel onghestadich oock, dat nu vvat schiint te vvesen,
Sal morghen gants niet ziin, die van elck vvord ghepresen,
Sal naermaels ghehaed ziin, ghestooten uyt sijn rijck :
Elck een sijn voordeel soeckt, het volck doet al ghelijck
Sijn best seer vvcl met vlijt, om hoogh te zijn verheven:
En diet dan heden is, sal morghen vvcl niet leven,
Tis vvonder vvaer toe dat deen dander hier vervveekt.

Geerards.

Als ick voortgac, dunckt my dat my een te rug treckt,
En vvcl soos vvaer als loor ziin alle miin voerstappen,
Ick passer nu niet op, hy sal my niet ontsnappen,
Ick treder nu naer toe, al vvat kan staet nu by:
Een van ryvee blijfter claer, het zy oock ick oft hy,
Ick vvijfel nochtans niet, oft t' sal al vvcl ghelucken,
O ghenaedichste Heer, miin tong' die danst op crucken,
O ghenaedichste Heer, ick vvoud' seer vvcl naer huys.
Om daer al soet en stil, te leven onder t'cruys:

Gaet wat
naerder.

Hy spreekt
den Prins
aen.

Met dat
hy dit
spreekt
geeft hy de
scheur.

En my met eenich verck so ick best kan daer ghen eeren,
Des soud' ick eenen brieff van u Ghenaed' begeeren.
Sa, Sa, hy leyter al, ick heb hem vvel ghetrefst,
Sa, nu loop ick ras vvegh, dit is al vvel befest,
Och mocht ick doch nu noch gheraken uyt de Landen.

De Prins.

Ter aerde
ligghende.

O God, miin arme siel beveel ick in u handen,
En aen de Staten s' Lands miin kinders groot en cleyn,
O Heer u beveel ick dees Landen int ghemeyn,
Her gheen dat gheschied is, laet ick o Heer u vvreken.

d'Ouerste vande VVacht.

De wacht
van de
Hellebar-
diers comt
uyt met
eenen ve-
vel-hebber
en sommi-
ghe Edels-
lieden.

Och, och, miin Heer die sterft, hy en can niet meer spreken,
Och, och, barmhertich God, dit is een arme saeck:
Och vvaer is den rabaut dat hem den helschen Draeck
hals en neck breken moet, laet hem al om naer loopen:
Sa, sa, loopt als ras uyt, bedeylt u in vier hoopen:
Laet oock de poorten al vast sluyten van der Stat,
Laet oock vvel gaede slaen, dat daer niet anders vvat
En schuyl, tly eenich quaet, oft oock verraet van binnen:
Den moordenaer tast aen, maer vanght hem doch met sinnē
Brenghem niet om den hals, en vvel voordachtich leeft,
En hem dan terstont in der Staten handen gheeft:
vvaer hy in handen doch, mocht sulcx voor ons gheschieden,
Slaet doch nu al hand aen, en meest ghy Edel-lieden:
Och hem doch met ghemack, al stil daer binnen draeght,
Hoe vverd doch dese dood van allen man beclaeght,
T'heel Land mach voorvvaer vvel dees dood hier bevee-
nen,, nu,

Sy drage
r'lichaem
in.

Elck een die vroom is, salt van herten oock meenen,, nu.

Vande

48

Vande vijfde Gheschiedenis, de eerste uytcomst.

Het Caneel is nu al met zwart becleed / en al die
daer rond om staen / inden rou / het dood lichaem
lept op een Tafel / aen deen sijde staet eenen *Rith-*
meeſter, ende op d' ander sijde / eenen *Hopman*.

Rithmeeſter.

TRompilien maeckt nu doch getreurich groot gheclach,
Rithmeeſters vveent nu al, en ſchreyt nu nacht en dach,
Mits de dood van ſulck een Veld-Heer ſeer hoogh ghepreſent
vvant gheen verlies en mach, voor ons nu meerder vveſen,
Die al u leven lanck hem ten dienſt hebt gheſtaen,
Elc laet nu ziin Cornet heel droevich en ſvvart maken:
Laet de Trompetten nu druck en veel tranen ſlaen,
Laet het ſoet veldt-ghelchrey op allen plaetſen ſtaken,
vvant hy leyt daer nu dood, daer theit naer plagh te haken.

Hopman.

OTrommels fray, vveeft doch nu al met ſvvart becleed,
Houd het ghevveer om leegh, dat altijd vvas ghereed,
voor deſen Veld-Heer cloeck, vroech en ſpaed' vvelte ſtrijde
En ghy Crijchſ-knechten al, vvilt u nu gheensins mijden,
Te vveenen nacht en dagh, voor deſen heldt ſeer cloeck,
Maeckt doch u Vaendels ſvvart, maeckt ooc ſvvart al u cleere
Gheeft dit moordadich ſtuck den alderhooghſten vloeck.
Laet in u r' vyands haet al u leefdagh vermeerden,
En bevveent hem die ghy ſo hoogh' lijck pleeght te eeren.

Rithmeeſter.

O ghy Rithmeeſters ſtout, ghy Licutenanten koen,

Ghy

Ghy Bevels-hebbers al, die u best pleeght te doen,
Ghy Ruyters int ghemeyn, die t'lijft ten besten gaven,
Ghy schoone paerden al, die elck int veld sagh draven
Laet den moed sincken nu, het lustich brieffchen schorst,
Legt doch de Vaenen neer, u Cornet laet oock truren,
Legt al de vvapen af, en slaet stijf voor u borst:
Al die dees moord nu hoort, vertellet u gheburen,
VVant hy licht daer nu dood, die ons plagh aen te vuren.

Hopman.

G ghy Hoplieden vroom, O ghy Vaendraghers met
Sergeants, en Corporaels, den rou nu al opset,
Ghy haeck-geschutten ooc, en ghy seer vroo Landf-knecht^e
Sleypt doch de spieffen nu, en stellet niet om vechten,
VVant den Crijch is nu uyt. den strijd is nu gheftaect,
En ghy en derft niet meer so stout'lick vvaghen r'leven:
Ten is niet meer van nood' dat ghy so vlijtich vvaect,
Die noyt vervvonnen vvas, is door een moord ghebleven,
Dood is den cloecken Held, die ons plagh moct te gheven.

Rithmeester.

Tvveemaal ziin vvy met hem ghetrocken door de Maes,
vvy achten doen gants niet des vyands groot gheracs:
Al vvas den vyand sterck, hy toonden hem cloeckmoedich,
Hy vvas een Leeu int veld, maer anders saecht en goedich,
Ons paerden hebben vvy meermaels voor hem gheetoomt,
En lustich hem ghevolgt, met rusting', roers en svvaerden,
Noyt saghmen desen Vorst voor vyand oyt verschroomt,
Hoe seer dat hy op hem luyd' tierde n en ghebaerden,
Maer nu, eylaes, leyt hy verflaghen neer ter aerden.

Hopman.

VVat hebben vvy voor hem stout ghevvaeght menich ^{stuck}
Oock

50

Oock somtijds met verlies, en somtijds met gheluck
Ghevonnen hebben vvy veel Steden, Sterckten, Schanffen,
Vaert nu vvel Vaendels, Roers, ooc Spiessen en veel Lanffen
r'Veld-teecken is verkeert, het is ghevorden zvvart,
Dat eens Orange vvas, dvvclck ons vvel magh verdrieten.
O deerlijck stuck, o moord, ghy valt ons Knechten hart,
vvy moghen te recht vvel ons tranen uyt gaen,, gieten,
vvant hy leyt dood daer vvy trooft pleghen aen,, ghenieten.

En blijvê
alstaen.

Vande vijfde Gheschiedenis, de tweede uytcomst.

De Vrijheyd des Lands, Græff Mauritz.

De Vrijheyd.

OCh alle menschē vroom, vvie dat ghy zijr vvilt suchten,
O Hemel, Aerd' rijck oock, vvilt beven nu en duchten,
Stort al u tranen uyt, die daer cloeck zitt en leeft,
O Zee, o Lucht, doch nu ghetuyghnis hier aff gheeft:
Van dit moordadich stuck- van desen boosen handel:
O schoone stad van Delff, tis buyten uvven vvandel
Dat in u ghebeurt is d' afgrij selick boos feyt:
Prent dit vast in u hert onthoudet al u daghen,
Des vverelds vroomsten held, daer nu doorschoten leyt:
Hy leyt daer, die voor u en my, plagh sorgh te draghen
Ach segt dan al met my, vvilt hem te deeg' beclaghen:
Ach, ach, ach, ach.

De Vrij-
heyd come
alleen uyt
ende staet
voor het
lijck.

Dit roepē
sy al ghe-
lijck.

Och vvaer hy't noch alleen, en bleef ick noch ghesont,
H Eylaes,

Eylaes ocharmen neen, ick ben met hem ghevont:
vwant het hert is my oock op eenen tijd doorschoten,
My segg' ick die so veel heb deughden groot ghenoten
Van desen vvaerden Prins, die daer nu leyt steen dood,
Mer hem sterfick nu oock, ick lijd' den meesten nood,
Te recht mach ick nu vvel, svvaer kermen en seer huylen
Miin handen vvringhen oock, en maken groot ghecrijt:
vwant ick en vveet nu niet vvaer vluchten oft vvaer schuylen
Noyt gheen bedroefder stuck, noyt geen so svvaren strijt,
Des ick, ghy, en elck mensch roept luyde vvie ghy zijt:
Ach, ach, ach, ach.

Ghy Staten des Lands al, ghy Ridderfchap en Steden,
vveent nu, vveent nu tis tijd, en ghy hebt oock vvel reden:
vwant u Stad-houder goet is deerliick om den hals,
Door een moordadich stuck, en vverck seer boos en vals:
Die noyt vervvonnen vvas, die leyt daer nu vervvonnen,
Vervvonnen door een moord: dit hebt ghy nu begonnen
O Spaingnen tis den raed, die ghy lang hebt ghesocht,
In eevvicheyd moeght ghy u dit quaet stuck vvel schamen,
Die so cloeck int veld quam, hebt ghy met moord ombrocht
Voorvvaer haer Majesteyt doet dit niet naer betamen,
Beclaeght hem en laet ons nu roepen al te samen:
Ach, ach, ach, ach.

O ghy Ghemeynte goet, vveent doch nu over al,
Ghy en vveet niemant noch, die u hier voorstaen sal,
u toevlucht leyt daer nu, den troost is u ontnomen,
vveent Vrouvvē en Mans ooc, en vveent doch al ghy vromē,
vwant den verlosser s' Lands is vvech, hy leyt vermoort,
Die my voor heeft ghestaen, en inghevoert Gods vvoort,
Die my de Vrijheyte goet heeft ghebracht in dees Landen,

Hy ist die daer nu leyt, maer hy noch niet alleen,
Ick liggher oock met hem, ick kom' met hem ter schanden,
Cond' ick noch blijv' staen, maer ick sorgh voor vvaer neen:
Des schreyd en roept vvel luyd', jae segt met groot geveen,
Ach, ach, ach, ach.

Ghy Borghers van Delff al, en ghy vroom ingheseten,
Gheen vvonder en ist nu al gaet ghy seer becreten:
vveent en treurt, schreyt en huylt, tis reden, tis nu tijt,
Het zy arm oft rijck. vveent nu al vvie dat ghy zijt,
Laet nu de tranen langs u roode vvanghen vloeyen,
En vvilt u leven lanck dees boose daed verfoeyen,
En beclaegt dat dit in u schoon Stad is gheschiet,
vvilt de uer, dagh en tijt, in u ghedachten houven:
Dat sulck een vvaerdich Prins, en ick so ginck te niet,
Hy leyt daer, hy leyt daer, nu noch in elcx aenschouven,
Die t'hert en ghemoed in ons nu heel doet verflouven:
Ach, ach, ach, ach.

Maer tis ghenoech ghevveent om desen vroomen Helt,
Treckt al u tranen in, hy is in rust ghefelt:
In de volmaeckte vreught, hy is by God den Vader:
Den druck sy over ons, ons segg' ick alle gader,
Hy is in't vreuchden dal, vvy blijven inden druck,
vvy zijnt met hem al quijt, s' Lands vrijheyd en gheluck,
En boven al ben ick de armst' van alle lieden:
vvant ick sterf nu met hem, ick gae met hem int graff,
vvant vvaer vvil ick heen, ick en vveet nier vvaer vlieden,
Dus vveent al over my, van vveenen laet niet aff,
Een moordenaer vvaft, die ons t'samen den scheut gaff:
Eheu, ehau, ehau.

Suchten
de al ghe-
lijck.

H ij Oor-

Oorloff o Staten des Lands ick moet u begheven,
 Door deses Princen dood, vvord Vrijheyd nu verdreuen:
 O Heer Almachtich God, ick Vrijheyd moet nu voort,
 Ick Vrijheyd des Lands soet, en vrijheyd van Gods vvord,
 Ick moet vvegh vlieden nu in boschen en in holen
 Ick en vveet nu niet vvaer my keeren oft vvaer dolen:
 In plaect' van my, so comt nu t' svijghen met bedvvanck:
 Dus neem' ick oorloff aen dees edel vroomen Heeren:
 Oorloff Ghemeynte goet, die eenen tijd nu lanck
 My lieflijck hebt gheproeft, en nu racckt int verfeeren,
 Als ick nu vvegh ben, niet licht sal ick vveder keeren.
 Eheu, eheu, eheu.

Van Keyserlijcken stam zitt ghy o Prins gheboren,
 u faem die blijft altyd, al is u lijf verloren:
 Ick gae met u int graff ick sie dat vvesen moed
 Ten eersten so leyt daer den opgheflaghen Hoed:
 Die ick meest tot noch toe al t' Land door heb ghedragen.
 Daer legh' ick t' ghevveer neer, soo de verlaten plaghen:
 Daer snijd' ick het spits aff van miin schoon gheelvve haer,
 vvant t' leven begint my nu oprecht te verdrieten:
 Gheen uytcomst en sie ick voor my t' sy verr' oft naer.
 Ick laet met schreyen u sijn lichaem nu begieten,
 Ick vvil met hem nu gaen, die my troost deed' ghenieten.

Graeff Mauritz,

Graeff
 Mauritz
 come uyt
 met som-
 mige Hee-
 ren.

O Heeren Staten goet der vereenichde Landen
 vvat droefheyd is nu dit, vvat druck is hier voor handen,
 T' hert is my vvcl beroert, en voorvvaer tis bedroeft:
 Tis vvcl den meesten nood die ick oyt heb gheproeft:
 Maer nochtans ist my niet vvcl mog'lijck hier te schreyen,
 Ontboden ben ick uyt d' Vniversiteyt Leyen,

En oock de reden vvaer om, heb ick al verstaen,
 vwant om miin Vaders dood te vvrecken ist ghedaen :
 In s' Lands dienst hoop ick my in als heel trou te quijten :
 Vervvondert u oock niet, al kan ick gants niet krijten,
 Die't stuck te vvreken meynt, vveent selden voor oft naer.
 vwant vvraeck soeck ick te doen, t' sal bliicken openbaer,
 Maer ick beveen alleen, dat ick noch jonck en teer ben,
 Hoe vvvel dat t'hert vol moets, en ick gheneyght tot eer ben:
 En in miins Vaders plaetf' nu voort te treden meyn,
 Soo beclaegh' ick nochtans dat ick jonck ben en cleyn,
 En dat ick niet en ben als ick my vvvel soud' vvenschen,
 Maer ick hoop miin trou hert sal blijcken by de menschen.
 Heeft miin heer Vader d' Land den trouven dienst betoont
 Ick hoop den vyand en vvord van my niet verschoont,
 Die miinen Vader hier heeft laten so ombringhen:
 Dus edel heeren schept moet, r' Ghemeynt sonderlinghen:
 Ick hoop u voor te staen, beschermen oock voor leet,
 Lijf, goet, miin edel bloed, is voor u al ghereet.
 En ghy o Vrijheyd s' Lands, vvaer vvilt ghy henen vluchten?
 Blijft doch in Godes naem, vvilt uergens voor ooc duchten,
 Ick sal u voorstaen nu, daer is miin hand en trou,
 Veel liever sterf ick, dan ick u verlaten sou:
 Miin Vader soeck ick naer te volghen t' allen tijen,
 En u Vrijheyd des Lands, sal ick altijd bevrijen,
 Dus schept nu cloecklijck moet, verandert vveer van sin,
 Al is miin Vader dood, ick hoop u niet te min,
 Naer miin best voor te staen, al met de hulp des Heeren.

De Vrijheyd.

O Princelijcken Held vreucht moet in my vermeerden,
 Als ick u daer soo sie in vroomicheyd ghesterckt,
 En dat t' Nassoufche bloed en afcomft in u vverckt,
 Ghy volght u Vader naer in vroomheyd en in deughden,
 H ij Den

Den druck vergaet in my, ick hoop my naken vrenchden
Al zijn u jaeren jonck, den moet is in u groot.

Graeff Maurit.

Niet onghcvroken blijft zvveer ick miins Vaders doot
Sulck een moordadich stuck sal ick altijd onthouden,
jae in God is miin hoop, in hem is miin betrouvven,
Dat hy't my laten sal noch vvreke n metter daet,
Sett uvven hoed vveer op, spijt al des vyands haet,
Neemt t'ghevveir in u hand, en vvilt u niet meer quellen:
Dit jonck bloed, en dit hert, sal ick te pande stellen,
Voor u de Vrijheyd s' Lands, en voor des Lands vvvelvaert,
vvant sulcx is miin ghemoed en Princelicken aert,
Met dese miine hand hoop ick dees moord te vvreken,
Ick hoop tsal haer vvvel suer noch metter tijd op breken,
VVy sullen ter vvijl God gaen bidden inden gheest,
Dat hy my een cloeck hert gheef en maeck onbevreesst:
Dat ick den vyand cloeck magh onder d'ooghen treden:
Gaen vvy dan binnen nu, en draghen sorgh als reden,
Dat t'lichaem magh in d'aerd' niet eeren zijn beschickt,
Voorsichricheynt in als des menschen hert verquickt.

En dragt
t'lichaem
binnen.

Besluit-reden des Dichtstelders,

DEn ouden Spaenschen haet hebt ghy nu claer gesien,
Den grooten Bloet-dorst hebt ghy nu hier connen
speuren,

Al vvat den mensch doet, heeft by God niet te bedien :
VVat ist oft sy den Prins dus hebben nu doen treuren,
Sy hebben hem so lang doch ghesocht te verscheuren:
Sy hebben sulck boos feyt voorvvaer te hoog gheacht,
Sy ziinder toe gheraeckt, men heeftet sien ghebeuren,
Maer anders haddent sy in haren sin ghedacht,

Sy

Symeynden dat te niet soud' gaen t' Nassoufch geflacht,
 En dat de Staten s' Lands ongerooft souden vvesen,
 jae sonder hoof, oft raed, fulcx hebben fy betracht:
 Maer ghelooft fy den Heer en boven al ghepresen,
 Die s' Heeren Staten druck soo troulijck heeft ghenesen,
 Die het oud verbond heeft vernieut, gemaect vvel vast,
 En heeft den jongen Held, Graeff Mauritz uytghelesen
 Nu veruyveckt tot s' Lands dienst en s' Heeren Staten last:
 Die hem cloeckmoedich heeft tot des Lands dienst gherast,
 Siin edel bloed noch vvaeght, en vvilt voor t' Land forgh'
 draghen,
 Den Spaenschen raed, had daer seer luttel op ghepast,
 Die in dees vvreede moord had een seer groot behaghen:
 Maer den ghetrouvven God salt haer noch doen beclaghen,
 Dat jonck Princelick Kind dat daer in de vvicgh lagh,
 Salt helpen vvreken noch in sijn bequame daghen,
 Betalen sal hy't haer daer hy oock kan oft magh,
 O Spaengnen u naeckt vrij noch al te groot gheclagh,
 Sulck vverck verdriet den Heer ghy sult den loon ontfangen
 In God is onse hoop en troost en al t' verlaughen.

Eynde des tyveden Boecx.